Ա· ՏԱՐԻ ԹԻՒ 289 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 18 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1884 (Ն· Տ·) 30 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 13 ՌԷՊԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1302

40 ՓԱՐԱ.

ՊԱՅՄԱՆՔ

Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ · երկու անգամի համար 2 ղուրուշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ ։

Օրագրիս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի »
ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ· Ղալաթիա, Նորատունկեան խան ։
իսկ գաւառներէն հեռաւոր հասցէիւ

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده ﴿ ارهولك ﴾
غزته‌سی اداره‌سنه

Les annonces sont reçues
à l'EASTERN AGENCY,
Karakeuy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ	համար	Տարեկան	դահեկան	արծաթ	200
»	»	Վեցամսեայ	»	»	100
»	»	Եռամսեայ	»	»	50
»	»	Հատով	»	»	1
Գաւառաց	համար	Տարեկան	»	»	240
»	»	Վեցամսեայ	»	»	120
»	»	Եռամսեայ	»	»	60
Օտար	երկիրներ	Տարեկան	ֆրանք		56
»	»	Վեցամսեայ	»		28

Դուրս ղրկուած լրագրաց ճամբու ծախքը խմբագրութեան վրայ է ։

Ծանուցմունք կընդունուին
ԻՍՏԸՐՆ ԷՃԷՆՍԻ
գործակալութեան ձեռամբ, Գարաքէօյ, Տէյիրմէն խան

Կ. ՊՈԼԻՍ
ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 18 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՄԱՍԻՍ, հաստատեալ յամին 1852, կը հրատարակուի այժմ իբրեւ Շաբաթաթերթ ։

ՄԱՍԻՍ Շաբաթաթերթի մէն մի թիւը կը պարունակէ նոյն չափով Ազգային, Ներքին, Արտաքին, Քաղաքական և Դրամական բոլոր կարեւոր լուրերն ու տեղեկութիւնները ։

ՄԱՍԻՍ Շաբաթաթերթն, իւր մէն մի թուով, կը հրատարակէ նաեւ Խմբագրական Տեսութիւններ, ազգային, քաղաքական, ընկերային, ընտանեկան և տնտեսական նիւթերու վրայ ։

ՄԱՍԻՍ Շաբաթաթերթին ամեն թիւը կը պարունակէ նաեւ օգտակար յօդուածներ գիտական և պատմական զանազան նիւթոց վրայ, հետաքրքրաշարժ և բարոյալից նորավէպեր, և ընտիր թարգմանութիւններ ու քերթուածներ ։

ՄԱՍԻՍ Շաբաթաթերթն հանդէս մ՚է և Լրագիր մ՚է միանգամայն ։

ՄԱՍԻՍ Շաբաթաթերթի մէն մի թիւը կը բաղկանայ մանր և հոծ տառերով կազմուած 20 երեսներէ, և տարին կը կազմէ աւելի քան 1,000 երեսներէ բաղկացեալ ընտիր հատոր մը մաքուր տպագրութեամբ, իւր Յաւելուածներէ զատ ։

ՄԱՍԻՍ Շաբաթաթերթի տարեկան գինն է միայն ԿԷՍ օսմանեան ոսկի, և վեցամսեակն՝ ՔԱՌՈՐԴ օսմանեան ոսկի ։ Զատէն կը ծախուի 60 փարա գնով ։ Թղթատարութեան տարեկան ծախքն է միայն 15 ղրուշ ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԻՏԱԼԻԱ

Իտալիոյ Խորհրդարանն ևս ի մօտոյ վճիռ պիտի տայ Ամուսնալուծման խնդրոյն վրայ, որ անցեալներն որոշուեցաւ Ֆրանսայի մէջ ։ Կառավարութիւնն այս մասին օրինական ծրագիր մը պատրաստած է ։ Երեսփոխանաց ժողովէն կարգեալ յանձնախումբ մը քննեց այդ ծրագիր, և տեղեկաբերը, Պ. Ճիուբիատի, այս օրերս մատոյց իւր տեղեկագիր ։ Խնդիրը վեց տարիէ հետէ կը գտնուի իտալական Խորհրդարանին առջեւ ։ 1878 ին, առաջին անգամ, Խորհրդարանին ուշադրութիւնն այս խնդրոյ վրայ հրաւիրեց Պ. Սալվադորէ Մորէլլի, ջերմ պաշտպան կանանց ազատագրութեան ։ Պ. Քոնֆորդի, որ նոյն միջոցին դատական նախարար էր, այնպիսի վերապահումներ ըրաւ առաջարկին պատեհութեան նկատմամբ, որ ելք չունեցաւ ։ Բայց Պ. Մորէլլի չվհատեցաւ, և 1880 ին, կրկնեց իւր խնդիր ։ Դատական նախարարն յայնժամ Պ. Թամազօ-Վիլլա էր, որ լաւագոյն ընդունելութիւն ըրաւ առաջարկուած բարենորոգման, և մ՚ինչեւ յառաջ գնաց, որ խորհրդարանական նախաձեռնութենէ բխեալ առաջարկ մը կառավարական ծրագրոյ մը փոխեց ։ Այն օրէ իվեր խնդիրը լուծման կը սպասէ, և տարակոյս չկայ թէ Ամուսնալուծման օրէնքն երկար ժամանակէ հետէ պիտի քուէարկուէր Իտալիոյ մէջ ևս, եթէ նախարարական յաճախակի փոփոխումներու պատճառաւ՝ դատական նախարարի պաշտօնը չորս տարբեր ձեռքերու անցած չըլլար յաջորդաբար ։

Պ. Ճիուբիատիի տեղեկագիրը նպաստաւոր է Ամուսնալուծման սկզբան . բայց կիրառութեան մէջ երկու պարագաներ միայն կ՚ընդունի.—ա՛յն պարագայն ուր ամուսնոյ մին մահու կամ ցկեանս չըթիակալ աշխատութեան դատապարտուած է, և ա՛յն պարագայն ուր ամուսինք արդէն օրինաւորապէս բաժանեալ են հինգ տարիէ հետէ եթէ զաւակ ունին, և երեք տարիէ հետէ՝ եթէ անզաւակ են։ Յանձնաժողովն արդարեւ կ՚առաջարկէ ամուսնալուծման թոյլ տալ քսան տարւոյ չըթիակալ աշխատութեան դատապարտման պատճառաւ ևս, եթէ դատապարտութիւնն ոչ-քաղաքական և հասարակ ոճրի մը հետեւանք էր ։ Բայց ամուսնալուծման թոյլտուութիւն չըներ եթէ ամուսնոյ մին անբուժելի յիմարութեան ենթակայ է, պարագայ մը զոր իւր տեղեկագիր չէ նախատեսած ամուսնալուծման պատճառաց կարգին մէջ ։

Իտալիոյ մէջ ևս Ամուսնալուծման օրէնքը մը հաստատումը շատ հակառակորդներ ունի ։ Սոքա ծանուցեալ առարկութիւնները կ՚ընեն, յիշելով ամուսնութեան կրօնային հանգամանքն, յորմէ կը հետեւցնեն յամենայն դէպս անլուծելիութիւնն, և այս կարգի ընդհանուր առարկութիւններէ զատ, կը փաստաբանեն նաեւ թէ առաջարկուած բարենորոգումը ժողովրդային հանգամանք մը չունի, թէ իտալական [illegible] մէջ՝ հանրային կարծիքը չի պահանջեր այսպիսի փոփոխութիւն մը։

Իսկ Ամուսնալուծման օրէնքին կուսակիցք այս փաստերու դէմ կը հանեն պաշտօնական վիճակագրութիւններն, որոցմէ յայտնապէս կ՚երեւի թէ Իտալիոյ մէջ ապօրէն միութիւնք և հետեւապէս ապօրէն ծնունդք զգալապէս աւելցած են վերջին տարիներս · ուստի և յանուն բարոյականութեան կը պահանջեն որ՝ յարմար օրէնքի մը քուէարկութեամբ՝ վերջ տրուի այս ղեղծմանց, որք չեն կրնար վերագրուիլ միայն բարուց ապականութեան, այլ նաեւ ամուսնական օրինաց թերութեան ։

ՖՐԱՆՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 20 դեկտ. Պաշտպան-դրութեան վերահաստատման կուսակցութիւնն իւր վարդապետութիւններն ընդունել տուած կը թուի այնպիսի տեղեր ևս ուր յաջողութեան մեծ ակնկալութիւն չէր կրնար ունենալ · այսինքն՝ գիտութեան կարգերուն մէջ, Բարիզի Համալսարանին ուսանողաց մէջ, և Թէմփ պէս կարեւոր թերթի մը մէջ ։ Օտարազգի արտադրողաց ու վաճառականաց մրցումէն յետոյ, այժմ ևս օտարազգի ուսանողաց մրցման դէմ կը գանգատուի ։ Կ՚ըսուի թէ, ֆրանսացի դասախօսք կ՚անուանուին և անոնց դասախօսութիւնք ձրի են Ֆրանսացւոց օգտին համար միայն · զի ֆրանսական ժողովուրդն է որ կը վճարէ Համալսարանի մը պահպանման ծախքերն . և հետեւապէս՝ օտարազգի ուսանողները ֆրանսացի ուսանողաց հետ հաւասարապէս ընդունելով՝ անոնց ևս վայելել կը տրուին այնպիսի բարիքներ, զորս պէտք էր վերապահել Համալսարանին ծախքերը վճարող ազգին միայն ։ Կը գանգատուի նաեւ թէ Բժշկութեան և Փաստաբանութեան քննութեանց մէջ ֆրանսացի դասախօսք աւելի թոյլտուութեամբ կը քննեն օտարազգի ուսանողները, քան Ֆրանսացիները · թէ աւելի թեթեւ հարցումներ կ՚ուղղուին անոնց, և բան մը չըսուիր երբ օտարազգիք ֆրանսերէն լեզուով լաւ չպատասխանեն, և այլն ։ Բժշկական վարժարանին մէջ օտարազգեաց թոյլ կը տրուի Ֆրանսացւոց մրցակից լինել հիւանդանոցներու մէջ պաշտօններու համար, ուր երբեմն առաջնակարգ դիրք մը կը բռնեն ի վնաս ֆրանսացի նուազ յաջող մրցակիցներու ։ Օտարազգեաց իրենց երկիրներէ բերած վկայագրերն համարժէք կը նկատուին ֆրանսական միջնակարգ վարժարանաց վկայագրոյն, և այսպէս նոքա ֆրանսական բարձրագոյն քննութեանց կրնան ընդունուիլ նախնական թեթեւագոյն աշխատութեամբ մը քան զոր կը կրեն Ֆրանսացիք ։ Ի մի բան, ոմանք կ՚ըսեն թէ օտարազգի ուսանողք պարտին արտաքսուիլ ֆրանսական դասախօսութիւններէ ու քննութիւններէ, և այլք կը պահանջեն որ օտարազգիք ճշգիւ կրեն բոլոր այն քննութիւններ որք պարտաւորիչ են Ֆրանսացւոց համար ։

Ի պատիւ Ֆրանսայի հարկ է ըսել թէ այս տարօրինակ վարդապետութիւն ընդունելութիւն գտնելու հաւանականութիւն չունի · և Բարիզի գլխաւոր թերթը, Թան, ցոյց կուտայ թէ ֆրանսական գիտութեան համար ո՛րչափ աղէտաբեր պիտի լինէր եթէ դադրէր աշխարհաքաղաքացի լինելէ, և թէ Ֆրանսա, եթէ ունկն դնէր այսպիսի առաջարկներու, ո՛րչափ պիտի կորուսանէր հիւրասիրութեան համբաւն, որ աւանդական եղած Յեղափոխութենէն ի վեր ։ Թան կրնար յարել թէ բազմաթիւ օտարազգիք որք կուգան ուսնիլ ի Ֆրանսա, արդէն ուսած են ի Գերմանիա. և թէ ի նկատ առնլով գերմանական Համալսարանաց վեհանձն ու հիւրասէր վարմունքն, օտարազգեաց համար անհաճոյ հակապատկեր մը պիտի լինէր Ֆրանսայի մէջ այնպէս ընդունուիլ ինչպէս վերեւ յիշուած Շովէնք (մոլեռանդ ազգասէրք) կը պահանջեն որ ընդունուին ։ Գերմանացի, Անգլիացի, Իտալացի, Զուիցերացի և ուրիշ օտարազգի ուսանողներ իրենց ստացած փորձառութեամբ չեն հաստատեր այն կարծիք թէ ֆրանսացի դասախօսք թուլութեամբ կը վարուին օտար ուսանողներուն հետ։ Ճշմարտութիւնը թերեւս սա իրողութեան մէջ է թէ, ֆրանսացի դասախօսներու առջեւ քննութիւն անցնող օտարազգիք ընդհանրապէս աւելի տարիքոտ են ֆրանսացի ուսանողներէն, և հետեւապէս աւելի լրջութեամբ, աւելի սիրով աշխատած են, որով կարող կը լինին լաւագոյն քննութիւններ անցնել։

Առեւտրական նախարար Պ. Ռուվիէ դեկտ. 18ին վաճառականաց և արհեստաւորաց ներկայացուցիչ ժողովներուն հացկերոյթին մէջ բանախօսութիւն մ՚ընելով, պարսաւեց չափազանցեալ գանգատներու հրատարակումը Ֆրանսայի տնտեսական տագնապին վրայ։ Ամեն բանի ողբեան և գործաւորաց ապիկարութեան համար այս ողբեր, և ինչպէս Պաշտպան-դրութեան այս աղաղակներ՝ իբրեւ միակ միջոց կործանումէ ազատուելու, կը թարգմանուին և Ֆրանսայի յաճախորդաց մէջ կը տարածուին ձեռամբ մեր մրցակից հանդիսացող արտադրիչներու, որպէս զի այդ յաճախորդք այլեւս գործ չունենան Ֆրանսայի հետ ։ Թէեւ իբրեւ նախարար պարտաւոր է զգուշութեամբ խօսիլ, բայց, ըսաւ, ի նկատ առնլով երկաթուղեաց և ջրանցներու շինութիւնք, չեմ կարծեր որ հընար լինի մաքսերը բարձրացնելով չեզոքացնել հաղորդակցութեան այս ամեն դիւրութիւններն ։ Ցաւալցիմութիւնը կարելի է գանգատեցնել, բայց կարելի չէ կասեցնել ազգաց շարժումը դէպ յազատ փոխանակութիւն ամեն արտադրութեանց և ամեն բերքերու ։ Պ. Ռուվիէ յորդորեց ֆրանսական վաճառականութիւնն օգուտ քաղել զինուորական յաջողութիւններէն որք ընդարձակած են ազգային գաղթականութիւնները ։ Պատերազմական բանակին ետեւ պէտք է գտնուի վաճառականաց բանակը · զի աշխարհակալութիւնք, եթէ սրով կը կատարուին, սակայն միայն վաճառականութեամբ կը պահպանուին ։

Եւրոպիոյ արտաքին գործոց նախարարք ամեն տարի որոշեալ գումար մը կը ստանան Խորհրդարանէն՝ ծածուկ վարկ անուամբ, զոր կը գործածեն ձեռքի տակէ Տէրութեան շահերն յառաջ տանելու համար, և որուն հաշիւը չեն տար Խորհրդարանին ։ Ֆրանսայի Արտաքին գործոց պաշտօնատան գաղտնի վարկն է 500,000 ֆր ։ Պ. Ժ. Ֆէրրի դեկտ. 18 ին Երեսփոխանաց ժողովին մէջ շատ աշխատեցաւ այս գումարն 700,000 ֆր. ի բարձրացնելու ։ Ի զուր ջանաց համոզել Երեսփոխանները թէ երբ կարեւոր դէպքեր տեղի կ՚ունենան աշխարհի ամեն կողմ, մանաւանդ Արեւելից մէջ, Ֆրանսայի ձեռքը գտնուած գործողութեան միջոցք ուրիշ Տէրութեանց միջոցներուն դէմ հաւասար պէտք է լինին ։ Երեսփոխանութիւնն 221 ի դէմ 268 քուէով որոշեց անփոփոխ պահել կէս միլիոն ֆր. ի գումարը ։

Բարիզի գոհարավաճառ մը դատի ենթարկեցաւ ապօրինապէս վերաբերմութիւն ընելուն համար ։ Երկու տարեկան տղու մը ականջները ծակած էր քինդեր անցունելու համար, և իւր այս ծառայութեան փոխարէն կէս ֆրանք աւելի ստացած էր քինդերուն գնէն ։ Ականջը բորբոքեցաւ, բորբոքումը վզին տարածուեցաւ, և մանուկը մեռաւ, բժիշկին յայտարարութեան նայելով՝ որովհետեւ ականջը շատ վերէն ծակած էր, այսինքն՝ փոխանակ ականջին կակուղ մասին մէջէն ծակելու, կռճիկին վրայէն ։ Գոհարավաճառն ինքնապաշտպանութեան համար ըսաւ թէ իւր արհեստակցաց ամենն ալ ականջ կը ծակեն քինդ անցունելու համար, և թէ մայրը, փոխանակ ձէթ գործածելու, վնասակար հեղուկ մը գործածած պէտք է լինի բորբոքման միջոցին ։ Գոհարավաճառը դատապարտեցաւ 50 ֆրանք տուգանք վճարելու՝ անխոհեմութեան պատճառաւ մարդ սպանած լինելուն համար, նաեւ 150 ֆրանք հատուցում տալու մանկան ծնողաց ։

ԵՐԵԿԻ ԹՂԹԱԲԵՐԷՆ

ՔԱՂՈՒԱԾ ԼՈՒՐՔ

Մին այն վերջին հիմնարկութեանց որք դեռ կը յիշեցնէին Բոլոնիոյ ինքնօրինութիւնն, այն է՝ «Բոլոնիոյ Դրամատունն», ի մօտոյ պիտի անհետի Ռուսիոյ Պետական Դրամատան մէկ ճիւղը պիտի լինի, որուն կեդրոնն է ի Բեդրսպուրկ ։ Բոլոնիոյ Դրամատունն, որ գոյութիւն ունէր դարէ մ՚ի վեր, Պետական հաստատութիւն մ՚էր. մեծ ծառայութիւն կը մատուցանէր Բոլոնիոյ Թագաւորութեան վաճառականութեան և արհեստից։ Անոր անհետացումը կը պատճառէ տխուր տպաւորութիւն մ՚ի Վարշաւիա, մայրաքաղաք ռուսական Բոլոնիոյ։

Բոլոնիոյ Դրամատան դրամագլուխն, երբ ութ միլիոն ըուբլ, պիտի ծառայէ ստուարացնելու Ռուսիոյ Դրամատան դրամագլուխը։

Հռոմէն դեկտ. 24 թուով կը հեռագրեն առ Բէլ Մէլ Կազէթ թէ Անգլիա ստացած է Իտալիոյ հաւանութիւնն իւր (Անգլիոյ) եգիպտական աշխարհավարութեան համար, ինչպէս նաեւ նիւթական աջակցութեան խոստում ինչ ինչ պարագայից մէջ։ Ի փոխարէն, Անգլիա խոստացած է Իտալիոյ՝ պաշտպանել Կարմիր ծովու եզերաց վրայ իտալական գաղթականութեանց հաստատման ծրագիրն։ Իտալական նախարարութիւնն ուժ գտնելով Անգլիայէն, Ասապէ և Զէյլայէ աւելի անդին ալ պիտի տանի գաղթային ձեռնարկները ։

Սթանտըրտ կ՚իմանայ թէ ի Կ. Պոլիս ռուսական Ներկայացուցիչը խօսեր է Մակեդոնիոյ գործոց վրայօք, և իմացեր է թէ այդ գաւառէն պաշտօնեայք ոմանք պաշտօնանկ պիտի լինին, և վարչային կարեւոր միջոցներ պիտի գործադրուին ։

Միւս կողմէ, Վիեննայէ կը հեռագրեն առ Ռիֆորմ թէ Բ. Դուռը Տէրութեանց ղրկած է շրջաբերական մը, որով կը հերքէ Մակեդոնիոյ խժդժութեանց լուրը ։

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

)(116)(

ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ ՏԻԳ. ՓՈԼԱԳԱՏԻ

ՊԱՐՈՆ ԼԸՔՈՔԻ ՏԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՊԱՐՈՆ ԼԸՔՈՔ ԿԸ ԳՈՐԾԷ

Ե.

Ընդ հակառակն, գրեթէ հաւաստի կ՚երեւի ինծ թէ վարձու կառք կը գործածէ, հաւանաբար ոչ իւրնը, վասն զի այնչափ անխոհեմ չէ որ իւր կառավարը ծանօթացնէ իւր գաղտնի ուղեւորութեանց գաղտնիքներուն ։

— Մանաւանդ որ ամսականով բռնած է կառավարն, և վարձողն ալ հոգ չունի որ իւր ձիերը չարաչար կը յոգնեցնեն այդ ուղեւորութեանց միջոցին։

— Տարակոյս չկայ ։ Ուրեմն պէտք է ընդունիլ թէ գիւղէն կառք մը կուգայ, որ կա՛մ իրենն է, կա՛մ իւր . . . ինչպէս ըսեմ . . . ընկերին, կառք մը, որ կ՚ուգայ կ՚առնու զայն Փարիզէն, կամ անդ կը վերադարձնէ, ո՛չ թէ կոտոյ փողոց, այլ հեռաւոր թաղ մը, օրինակի համար Բլաս տ՚Իթալի հրապարակին շրջակայներն ։

— Ինծ այնպէս կը թուի թէ Բամպըլմէրի զաւակին ալ նոյն կառքով տարած են ։

— Ցոյժ արագ կ՚երթաս ։ Պիտի գանք հոդ, թող տուր որ խորհրդածութեանս հետեւիմ ։

Ուստի, ըստ ամենայն երեւոյթի, երէկ իրիկուն Օբերայէն դուրս ելնելէ յետոյ, Թոլպիաք, կասկածելով որ թերեւս զինքը լրտեսող կար, հրապարակի կառք մը նստեր է Անգլիուհւոյն հետ և գնացեր է մինչեւ այն տեղն, ուր կ՚սպասէր իւր գիշերային արշաւանաց ծառայող կառքը ։

— Լաւ, կը տեսնեմ զայդ ատոր ։ Փողոցի մ՚անկիւնն իջած են, տասն և հինգ քայլ ոտքով քալած և փողոցին անկիւնը դարձած ։ Կառքն անդ կ՚սպասէր, մէջը ցատկած են, և յետոյ, քշէ՛, կառավա՛ր ։

— Այժմ, ըսէ ինծ, մէկ ձի կամ երկու ձի, եթէ կ՚ուզես, քանի՞ փարսախ ճանբայ կրնան երթալ առանց սաստիկ յոգնելու ։

— Բիկաշ, որ զինուորական կառապանութիւն ըրած է, ինծմէ լաւ գիտէ զայդ · բայց վերջապէս կը կարծեմ թէ լաւ լծեալ կառք մը կրնայ օրը տասն-տասներկու փարսախ ճանբայ երթալ, բայց պէտք է որ ձիերը ճանբան հանգիստ առնուն և վարսակ ուտեն ։

— Ես կը կարծեմ թէ Թոլպիաք գիշերները կ՚ուղեւորի և ոչ ցերեկները, և տարակոյս չկայ որ ձիերը գիշերն աւելի կը յոգնին ։

Ասկէ զատ, հաւանական է որ կանգ չ՚առնուր պանդոկներու մէջ, որք բաց ալ չեն մնար գիշերներն՝ յորմէ հետէ ոչ ևս կան ուղեւոր կրող հանրակառքեր և սուրհանդակի ճեպակառքեր ։

Տեսնենք ուրեմն թէ կորովի և լաւ սնեալ երիվարք ո՛րչափ տեղ կրնան երթալ առանց ուժելու և առանց կանգ առնելու ։

— Գործը գիտէ, հինգ, վեց և երբեմն մինչեւ եօթն փարսախ ի հարկին, բայց դժուարին է յաճախ գործադրել։

Երեք-չորս փարսախ դիւրին է ։

— Եւ երեք-չորս փարսախէն պակաս ճանբու համար չեմ կարծեր որ Թոլպիաք երկաթուղի նստի երբէք ։

Շուազի-լը-Ռուա, որ առաջին կայարանն է, Փարիզէն տասն հազարամեթր միայն հեռի է արդարեւ, բայց ես չեմ կարծեր որ Թոլպիաք Շուազի-լը-Ռուա երթայ ։

— Եթէ երթար, Բամպըլմէրի զաւակը գողցող կինն այդ անունը չէր յիշեր բնաւ ։

— Այլոն, որ անոր ետեւէն կ՚ուգայ, տասնեւհինգ հազարամեթր հեռի է Փարիզէն, այսինքն չորս փարսախի մօտ,

Արդ, կ՚եզրակացնեմ թէ Թոլպիաքի գնացած տեղը Փարիզէն չորսէն ութ փարսախ հեռաւորութեան մէջ պարտինք փնտռել ։

— Օրլէանի գծին վրայ անշուշտ ։

— Գծին վրայ կամ գծին մօտ, կրնայ կայարան մ՚իջնել, և անտի քալելով, ձիով կամ կառքով երթալ իւր տունն, ապարանքն կամ ագարակն ։

Ուրեմն հիմ բռնենք երկաթուղին մինչեւ Փարիզէն ութ փարսախ հեռի, որով կը հասնինք ի Պրէթինեի, որ ճըշգիւ երեսուն երկու հազարամեթր հեռաւորութիւն ունի ։

Պրէթինեիէն առաջ և Շուազիէն յետոյ ունինք վեց կայարան, Այլոն, Աթիս, Ժիւվիզի, Սավինեի, Էբինէ և Սէն-Միշէլ ։

Այս վեց կայարաններէն մին կ՚իջնէ Թոլպիաք, թէ՛ անդ կենալու և թէ՛ անտի գծին աջ կամ ձախ կողմն երթալու համար, բայց հաւանաբար ոչ շատ հեռի ։

— Ուրեմն, վարպե՛տ, կ՚ուզէք որ աչքէ անցունենք այդ ամեն տեղեր ։

— Շրջակայներն ալ մինչեւ տասն-տասներկու հազարամեթր ։

— Շատ լաւ, միայն թէ . . .

— Ի՞նչ ։

— Եթէ դուք իբրեւ հնդիկ իշխան, ես ալ իբր սեւամորթ տնտես ուղեւորինք, բոլոր գիւղերն ոտք կ՚ելնեն, և մեր հասնելէն երկու ժամ առաջ ամեն տեղ կը ծանուցուինք, այնպէս որ . . .

— Զգուշութիւն պէտք չէ ։ Ես կ՚ուզեմ վերահաս լինել Թոլպիաքի գաղտնեաց, որ զիս իբրեւ Նապապ տեսաւ ։ Եւ այնչափ յիմար չեմ որ նորա ճանչցած կերպարանքով երեւնամ ։

— Ուրեմն կերպարանափո՞խ պիտի լինինք ։

— Անտարակոյս ։

— Ի՞նչ կերպարանք պիտի մտնենք ։

— Երկար խորհեցայ, և ամեն հաշիւ ընելով որոշեցի որ այս անգամ ես առեւտրական ուղեւորք դեր կատարեմ, դու ալ շրջիկ փերեզակի ։

— Ուրեմն ի միասին չպիտի՞ գործենք ։

— Ոչ, բայց մի և նոյն տեղ պիտի գտնուինք մի և նոյն օր ։ Կեցի բացատրեմ միտքս ։

Քաղաքաց և աւանաց մէջ տեղեկութիւն ստանալու լաւագոյն միջոցը պանդոկապետներուն հետ խօսակցիլն է ։

Գիւղերու մէջ տեղեկութիւն ստանալու լաւագոյն միջոցը անկալուհիներու և սպասուհեաց հետ տեսակցութիւնն է ։

Արդ, քաղաքներն ես կ՚ստանձնեմ, գիւղերն ալ քեզ կը յանձնեմ։

Այս է հիմնագիրս, և աւասիկ գործելու եղանակն ալ.

Ես կը հասնիմ առաջին կայարանը · — վեցն ալ պիտի երթանք—. կը հասնիմ երկաթուղիով և լաւագոյն օթեւանք կ՚իջնեմ ։

Դու ալ ինծմէ մէկ ժամ առաջ կամ յետոյ հոն կը հասնիս քալելով, ծրարըդ շալկած, և սայլորդներու պանդոկ մը կ՚իջնես ։

Ես տեղւոյն լաւագոյն տուները կը պտըտիմ գինիներս առաջարկելու, — գինիներն ընտրեցի, որովհետեւ այդ ապրանքը վաճառելու համար ամեն տեղ կրնայ մտնել ոք — · դու ալ դռնէ դուռ կ՚երթաս դերձան ասեղ և բամպակեղէններ առաջարկելու ։

Աւելորդ է ըսել թէ փողոցի մէջ իրարու հանդիպած ժամանակնիս չպիտի ճանչնենք զիրար ։

Միայն, իրիկունները, ժամ ճիշդ տասնին, եկեղեցւոյն շուրջը պտըտելու պիտի ելնեմ . . . որովհետեւ եկեղեցի մը կը գտնուի միշտ և գտնելն ալ դիւրին է . . . Դու ալ նոյն ժամուն կ՚երթաս կը պտըտիս այն կողմերն, և կը խօսակցինք · դու լսած ու իմացածներդ կը պատմես ինծ, ես ալ ըստ այնմ կը հրամայեմ քեզ յաջորդ կայարանն երթալ հետեւեալ առաւօտ, կամ՝ ընդհակառակն՝ շրջակայ ագարակները կամ ապարանքները կը ղրկեմ քեզ և իմ բնակութիւնս կ՚երկարեմ։

— Հասկցայ, վարպե՛տ ։ Ուրեմն շրջիկ փերեզակի արտօնագիր մը պէտք է ինծ ոստիկանութեան պաշտօնատունէն վաւերացեալ ։ Բիկաշ բարեկամս կը հայթայթէ ինծ ։

— Ես ինծ պէտք եղածներն ունիմ ։ Լիվըրբուլի Ռաւլըն Ժէնքին և Ընկ. վաճառատան ցուցակներն, ընթացիկ գիներն և նամականիներն ունիմ քովս ։ Ժէնքին իմ բարեկամներս մին է ։ Ժամանակաւ իւր մէկ գանձապահը ձեռք անցուցած եմ, որ իւր տասն հազար լիրան գողցած էր ։ Սպանիոյ և Բորթուկալի գինիներու վրայ մեծ գործ կ՚ընէ ։

— Եւ այդ կերպիւ դժուարութիւն չես ունենար առեւտրական ուղեւորաց հետ ։ Շատ վարպետորդի են, բայց անգլիական վաճառատուները չեն ճանչեր ։

— Անհոգ եղիր, ես գիտեմ խօսիլ այդ պարոններու հետ ։

Վայրկեան մ՚իսկ չունինք կորսնցնելիք, ուստի չկորսնցնենք ։ Ես հիմա կ՚իմացնեմ օթեւանին վարչութեան թէ այս իրիկուն պիտի մեկնիմ Հավր երթալու համար, բայց բնակարանս չպիտի թողում ։

Դու այդ կերպարանքով կեցիր, և գնա գնէ ճանբու համար պէտք եղած հագուստն ու պայուսակներն ։ Իրիկուան նորէն սեւամորթի կերպարանք մտիր ։

Ռոբէնի փողոցի տունս բեր ուղեւորի ամբողջ զգեստ մը, միւս հագուստներս ալ պայուսակներուն մէջ դրէ և Օրլէանի կայարանը տար յանձնէ ։

(Շարունակելի)

Անգլիական դեսպանատան կողմէ Տաղարապետ Թրօթթըր, նախկին հիւպատոսն ի Կարին, այս պահուս կը շրջի Մակեդոնիոյ Քաժերիա և Քէօփրիւլիւ գաւառակները, քննելու համար թէ ստո՞յգ են խժդժութեանց լուրերը, զորս Պ. տը Լավլէ տարածեց անգլ. թերթի մը միջոցաւ, և ուրոյն համար Պ. Պլընդ, անգլ. հիւպատոսն ի Սէլանիկ, կ'ըսէ թէ չափազանցեալ են յոյժ։

Կ. Պոլսոյ անգլ. դեսպանատունէն զատ նաեւ Աւստրիոյ, Ռուսիոյ, Ֆրանսայի և ուրիշ դեսպանատունք իրենց հիւպատոսներուն յանձնեցին քննութիւն մը կատարել Մակեդոնիոյ վրայօք։

Սէլանիկէ դեկտ. 24 թուով հեռագրուած է թէ քաղաքին դրանց մօտ մեծ զօրանոցներու մէջ բնակող զօրքերը նորէն դժգոհութիւն ցուցեր են 20 ի չափ ամսականներու վճարումը խնդրելով, և գանգատեր են պարէնի տեսակէն։ Բայց այս աննշան խռովութիւն կապակցութիւն չի կրնար ունենալ այն դէպքերու հետ, որոց անհիմն լինելն հասկցուած է Բ. Դրան հերքմնագրերէն։

Դեկտ. 23ին հրոյ ճարակ եղաւ Նիւ Եորքի Օբէրա-Քոմիք թատրոնն, և 175,000 տոլարի վնաս գոյացաւ։—Անցեալներն հրկիզեալ որբանոցին 100 ի չափ բացակայ աշակերտներէն մեծագոյն մասն ողջ առողջ գտնուած են հրդեհէն ետքը, մօտակայ փողոցներու և տուներու մէջէն։ Շատ բարեսէր անձինք հիւրընկալեր և պաշտպաներ են խեղճ որբերն։

Սքերնեւիձէի կայսերական տեսակցութեան մէջ որոշուեր է որ Ռուսիոյ գահաժառանգ իշխանն, իւր բնական (ո՛չ քաղաքական) չափահասութեան տարիքը լրացնելուն պէս, նշանուի Վիլհէլմ Կայսեր երէց որդւոյն ամենափոքր աղջկան։

Դեռ ի՛նչեր պիտի իմանանք իբրեւ որոշուած Սքերնեւիձէի պատմական տեսակցութեան մէջ։ Խնամութիւնք և ամուսնութիւնք միակ նիւթն էին որ ցարդ չէր դրուած այդ տեսակցութեան նիւթոց ցանկին մէջ։

Գերմանիոյ դեսպաններն հրահանգ ստացած են օտար կառավարութեանց ծանուցանելու այն նոր գրաւումներ զորս Գերմանիա վերջերս ըրաւ Հարաւային Ովկիանոսի կղզեաց մէջ և Աւստրալիոյ կողմը, ի Նոր Կուինէա։

Միւս կողմէ, Աւստրալիոյ անգլիական գաղթականութիւնք կը միաբանին այս գրաւմանց դէմ բողոքելու։ Անգլիական ժողովուրդն եւս յուզուած է։

Միացեալ Նահանգաց կառավարութիւնը մտադիր է անկախ Նահանգի վերածել Տաքոտայի երկիրն, որ ցարդ կը կառավարուէր Դաշնակցային կառավարութենէն կարգեալ կեդրոնական պաշտօնատարներով։ Տաքոտա 1880ին ունէր 100,000 բնակիչ։ Այս կերպով Միացեալ Նահանգներուն թիւն 38էն 39ի կը բարձրանայ, և տակաւին իբրեւ Նահանգ չկազմակերպուած երկիրներուն թիւն 8էն 7ի կ'իջնէ։

Ալզաս-Լորէնի Երեսփոխանք առաջարկ մը ներկայացուցին, որով կը խնդրեն իրենց երկրին մէջ Մանդայֆէլ Մարէշալի Դիկտատորութեան ջնջումն, այն օրինական բարեփոխմամբ որ հարկաւոր է առ այս։ Բոլոնացի և Դանիացի Երեսփոխանք ոյժ կուտան Ալզաս-Լորէնի Ֆրանսացւոց պահանջման։ Կաթոլիկ և Ցառաջդիմական երկու կուսակցութիւններն, որք այժմեան մեծամասնութիւնը կը բաղկացնեն, տրամադիր են եղեր նմանապէս ոյժ տալու, բաւական է որ վնաս չհասնի Կայսրութեան ամբողջութեան։ Բայց Ստրազպուրկի կառավարութիւնն հակառակ է նոյն պահանջման, և Երեսփոխանութեան հաւանական որոշման դէմ գերմանական կառավարութեանց Դաշնակցային խորհրդին վրայ կը կրթնի։

Քեապուլէն կը ծանուցուի թէ երեք ռուս գործակալք, Իւզպէկի զգեստով, կը բնակին Աֆղանստանայ մայրաքաղաքին մէջ։

Անհիմն է այն լուր թէ Պիզմարք իշխանը Բարիզէն պիտի անցնի դէպ հարաւ ուղեւորելու առթիւ։

Գերմանական Բօստ լրագիրը կը հրատարակէ Պիզմարք իշխանին սա նամակը․

Պերլին, 21 դեկտ. Երեսփոխանաց ժողովոյ ամսոյս 15ի քուէարկութեան առթիւ (1,000 ոսկւոյ խնդրոյն մէջ) Տէրութեան ամեն կողմերէն համակրական այնչափ շատ ցոյցեր ստացայ, որ ամենուն անհատապէս չեմ կրնար պատասխանել։ Խորհրդարանին կասկածոտ քուէին, որ ինձ կը զլանայ հանրային պաշտաման հարկ եղած դրամը, գերմանական ժողովուրդն ընդդէմ կը հանէ վստահութեան արտայայտութիւններ այն արտաքին աշխարհակալութեան նկատմամբ զոր կը վարեմ յանուն Կայսեր։ Ազգային զգացման այս կենդանի ցոյցերուն մէջէն կը քաղեմ բաւական ոյժ՝ առողջութեանս տկարանալուն չնայելով յառաջ տանելու համար մարտն ընդդէմ այն կուսակցութեանց, որք իրենց ներքին անհամաձայնութեամբ և կառավարական ամեն ուղղութեան դէմ դաշնակցութեամբ արգելք կը յարուցանեն Կայսրութեան զարգացման և կը վտանգեն այն միութիւն զոր ազգը ծանր զոհողութեամբք ձեռք բերած է։ Կը խնդրեմ ամեն անոնցմէ որք, ներկայ պարագային մէջ, իրենց հաւանութիւնն և աջակցութիւնը կուտան ինծ, ընդունիլ ներկայիս իմ անկեղծագոյն շնորհակալիքս։

ՖՈՆ ՊԻԶՄԱՐՔ

Նորթտօյչէ Ցայթունկ կը ծանուցանէ թէ Բրուսիոյ կառավարութիւնը Սակարանի (Պորսայի) գործողութեանց և առեւտրական գործոց վրայ նոր օրէնք մը խմբագրելու կը զբաղի։

Պերլինէ դեկտ. 22 թուով կը ծանուցուի թէ Լէօբոլտ Ֆոն Ռանքէ գերմանացի պատմաբանն իւր 90րդ տարեդարձին առթիւ ընդունէր է Գահաժառանգ Կայսերորդւոյն այցելութիւնն և Աւկուստա Կայսրուհւոյն գրաւոր շնորհաւորութիւններն։ Համալսարանն և ակադեմական մարմինք պատգամաւորներ ղրկեր են նմա։

Պիզմարք իշխանը գերմանացի պաշտօնատար մը ղրկած է Թրիէստ, քննելու թէ ինչ պայմանաց մէջ կարելի է հաստատել գերմանացի շոգենաւուց կանոնաւոր երթեւեկութիւն մը, որոյ մեկնակէտ պիտի լինի Աւստրիոյ այդ նաւահանգիստ։ Նոյն քննութիւնը պիտի ընէ նաեւ ի Պրինտիզի։

Գերմանացի նախարարք վերջին խորհրդակցութեան մը մէջ խնդիր ըրած են լուծել Երեսփոխանական նորակազմ ժողովը, իւր հակակառավարական ուղղութեան պատճառաւ։ Բայց Պիզմարք ընդդիմացած է, դիտել տալով թէ հակակառավարական որոշմունք տակաւին երրորդ ընթերցումէ չեն անցած, և կարելի է որ Խորհրդարանն յետս կոչէ զայնս։ Միւս կողմէ, Իշխանը չուզեր ժողովը լուծել այնպիսի խնդրոյ պատճառաւ յորս ինք (Իշխանն) անձնական դեր մը կատարած է։ Պէտք է, ըսեր է, թող տալ որ տարակոյս չմնայ թէ Խորհրդարանին ընթացքը կը վնասէ ո՛չ թէ միայն Նախարարապետին, այլ համայն Կայսրութեան առողջութեան։ Ցայնժամ ժողովուրդն ինք պիտի ուզէ ժողովոյն լուծումն։ Այսպէս կը ծանուցանէ Գերմանիոյ կարեւորագոյն թերթը, Քէօլնիշէ Ցայթունկ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՅ ԵՐԷԿԻ ՆԻՍՏԸ

Ազգային Վարչութեան Կրօնական Ժողովը գումարեցաւ երէկ ի Պատրիարքարան, ընդ ատենապետութեամբ Երուսաղէմի Փոխանորդ. Գեր. Տ. Սիմէոն Սրբազան Սէֆէրեան։

1. Ժողովն՝ յետ երկար խորհրդակցութեանց՝ որոշեց պաշտօնական ծանուցմամբ յայտարարել յազգային և յօտար լրագիրս թէ՝ Հաճնոյ մէջ կատարուած ամուսնութիւնն, այսինքն Նարկիզի ընդ Հայրապետի պսակը բնաւ եղած չէ (*)։

2. Ընծայարանաց դասարանի հաստատութեան ծրագիրն և ուսմանց կանոնագիրը քննութեան առնլով վաւերացուց, և յանձնեց Գեր. Իզմիրլեան Մատթէոս Սրբազանին, որպէս զի տեղեկագիր մը պատրաստէ նոյն կանոնագրին ու ծրագրին հետ Ազգային Ժողովոյ մատուցանելու համար։

Ընծայարանաց դասարանի հաստատութիւնն ապահովելու համար որոշուած է մայրաքաղաքիս եկեղեցեաց կալուածական հասոյթից 100 ին 2ն առնուլ։

3. Զմիւռնիայէ առ Արեւելք գըրուած նամակէ մը տեղեկանալով որ յիշեալ քաղաքի եկեղեցեաց միոյն մէջ հոգելոյս Ներսէս Պատրիարքին մահուան հոգեհանգստեան պաշտօնը կատարուած միջոցին, Ս. Պատրիարքին լուսանկար պատկերն յատուկ սեղանի մը վրայ դրուելով առջեւը մոմ վառուեր և խունկ ծխուեր է, որոյ դրել տուողն առաջնորդական Տեղապահ Արժ. Պաղճեան Բարթուղիմէոս վարդապետն, և հարցնել թէ այս լուր մինչեւ ո՛ր աստիճան ըստոյգ է, և թէ նոյն օր պատարագիչն ի՞նչ էր։

Ժողովը քանի մը կարեւոր խնդիրներ ալ կարգադրելէ յետոյ, ատենը փակեց ժամ 11ին, որոշելով վաղը դարձեալ գումարիլ նախ քան զգումարումն Խառն Ժողովոյ։

ՏՓՂԻՍԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Տփղիսի վերջին թերթերէ կը տեղեկանամք թէ ամեն կողմ ձեռնարկուած է Կաթողիկոսական ընտրութեան նախապատրաստական աշխատութեանց։

Տփղիսէն մեզ կը գրեն թէ զրոյց կայ որ Պ. Գրիգոր Արծրունի Զիւրիխէն Տփղիս պիտի վերադառնայ վերստին Մշակի հրատարակութեան ձեռնարկելու։

ՆԵՐՍԷՍ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻ ՅԻՇԱՏԱԿՆ
Ի ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

Նիւ-Եորքէն կը գրեն մեզ դեկտեմբեր 12 թուով.

«Րոպերթ-Քոլէճի Նախագահը, Տոքթ. Ճորճ Վօշպըրն, որոյ բարեկամութիւնն առ Հայս և մեծ ծառայութիւններն ի նպաստ լուսաւորութեան բոլոր Թուրքիոյ ժողովրդոց՝ ծանօթ են, Ամերիկայի ամենէն նշանաւոր շաբաթաթերթերէն միոյն վերջին թուոյն մէջ գեղեցիկ յօդուած մը հրատարակել տուած է Հայոց ողբացեալ Պատրիարքին վրայ։

«Տոքթ. Վօշպըրն մասնաւոր շնորհակալութեան արժանի է իւր ճշմարիտ քրիստոնէական և մարդասիրական ըզգացմանց համար, նա մանաւանդ որ իւր յօդուածին մէջ հոգելոյս Պատրիարքին բարեմասնութիւններն յիշելու ատեն, ուղիղ գաղափար տուած է նաեւ Հայոց Ազգին և Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ վրայ ա՛յնպիսի շաբաթաթերթի մը մէջ, որոյ ընթերցողք մեծաւ մասամբ շատ աննպաստ գաղափար առած են Հայոց վրայ, դատելով ամբողջ ազգը կարգ մը բողոքադաւաններէ, որ կրօնքը շահու գործիք ընելով Ամերիկայի քրիստոնէից և երեւելի եկեղեցականներէն շատերուն ներկայացուցած են Հայ Ազգն իբրեւ մոլորական ազգ, և Հայաստանեայց Եկեղեցին իբրեւ մոլորեալ եկեղեցի»։

ՄԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ
ԶԷՅԹՈՒՆԻ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ

Հայոց Միացեալ Ընկերութեանց Զէյթունի վարժարանէն այս տարի 8 ուսումնաւարտներ ելած են որք ամենքն ալ խիստ փայլուն քննութիւններ անցուցած և մեծ յաջողակութիւն ցոյց տուած են իրենց աւանդուած ամեն ճիւղերուն մէջ։ Այս ուսումնաւարտներէն մի քանին ընկերութեան վարժարանաց մէջ ուսուցչի պաշտօն պիտի վարեն, իսկ մնացեալք կառավարական պաշտօններ ստանձնած են Զէյթունի և Մարաշու մէջ։

Գիտեն արդէն մեր ընթերցողք թէ Զէյթունի արական վարժարանի գեղեցիկ շէնքն հրոյ ճարակ եղած էր վերջին աղետալի հրդեհին ժամանակ։ Այժմ, գոհութեամբ կ'իմանամք թէ Հայոց Միացեալ Ընկերութեանց վարչութեան ձեռք առած միջոցներուն շնորհիւ, վարժարանի աշակերտք ուրիշ յարմար շէնքի մը մէջ փոխադրուած են անմիջապէս։

Ոչ նուազ գոհութեամբ կը տեղեկանանք թէ Հայոց Միացեալ Ընկերութեանց Զէյթունի վարժարանաց Տնօրէն-դասատու Գէորգ էֆ. Գոյաճեան Զէյթունի աշակերտուհեաց ձեռագործները՝ վիճակահանութեան դըրած լինելով՝ Մարաշու Միւթեսարըֆ Վեհմ. Տէաէ փաշա բարեհաճած է իւր հովանաւորութեան ներքեւ առնուլ սոյն ձեռնարկը։ Ն. Վսեմութիւնն ասով ալ չը շատանալով, թէ՛ բարոյապէս և թէ՛ նիւթապէս խրախուսած է այս գործն, իւր անձնական քսակէն մեծ քանակութեամբ տոմսակ գնելով յիշեալ վիճակահանութենէն, և հրամայելով միանգամայն իւր շուրջը գտնուող պաշտօնատարաց և այլ երեւելեաց որ իրենք ալ գնեն սոյն տոմսակներէն։ Այս կերպիւ յոյս կայ որ Վսեմ. Միւթեսարըֆ փաշայի ջանից շնորհիւ մեծ հասոյթ բերէ այս ձեռնարկն։

ՀՌՈՄԷԱԿԱՆ ՀԱՅՔ

Կարինէն մեզ կը գրեն դեկտ. 7 թուով.

Հռոմէական Հայոց Առաջնորդ Գեր. Ստեփան եպիսկոպոս Մելքիսեդեկեան՝ յանկարծ մեկնեցաւ քաղաքէս նոյեմբեր 29ին. իւր ճամբորդութեան պատճառը գաղտնի պահեց, սակայն զրոյց կը պտըտի թէ Գեր. Ազարեան Պատրիարքը կարդինալ լինելու համար Հռոմ պիտի մեկնի և Գեր. Մելքիսեդեկեան տեղապահ պիտի մնայ ի Պոլիս։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այսօր Մարգարէին ծննդեան տարեդարձը (Մէվլուտ) լինելով, Վեհ. Սուլթանը մեծ հանդիսիւ Պէշիկթաշի մզկիթը գնաց, և անդ կատարուած կրօնական արարողութեանց ներկայ գըտնուեցաւ։

Այս մեծ տօնին պատճառաւ կառավարական պաշտօնատունք գոց են այսօր։

Գոհութեամբ կ'իմանամք թէ Պոլսոյ Իճրայի տեղական ճիւղին առաջին օգնական Թորոսեան Յովհաննէս էֆէնտի՝ Վերաքննութեան ատենի անդամակցութեան յաջորդ (միւլազիմ) ընտրուած է։

Թարգմանութեան դիւանին դըլխաւոր պաշտօնատարներէն Մէհմէտ պէյ՝ Բ. Դրան առաջին թարգմանի օգնական անուանեցաւ.

Վճռաջինջ ատենի պատժական ճիւղի անդամներէն Իպրահիմ էֆէնտի՝ Միջերկրականի կղզեաց դատական քննիչ անուանեցաւ.

Միջերկրականի կղզեաց դատական քննիչ Ասիմ պէյ՝ Սեբաստիոյ դատական քննիչ անուանեցաւ։

Վեհ. Սուլթանը վաւերացուց կըրթական, ելմտական և առեւտրական նոր անօրէններուն ընտրութիւնը, զոր ըրած է Արեւելեան-Ռումելիի կուսակալ Կավրիէլ փաշա։

Վեհ. Սուլթանն 2000 ֆրանքի գումար մը շնորհեց ի նպաստ Իտալիոյ Քաթանէ քաղաքին մէջ վերջերս պատահած սարսափելի թաթառէն վնասելոց։

Դատական Նախարար Վսեմ. Հասան Ֆէհմի փաշա այսօր պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս, եթէ վերջին պահուն հակառակ հրաման մը չելնէ։ Ինչպէս յայտնի է Ն. Վսեմութիւնն յատուկ պաշտօնով Լոնտրա կուղեւորի, Եգիպտական խնդրոյն նկատմամբ Բրիտանական կառավարութեան հետ համաձայնութիւն մը գոյացնելու համար։

Օսմանեան Կայսերական Պանքան 50,000 ոսկւոյ նոր փոխառութիւն մը կնքեց Ելմտական նախարարութեան հետ, որուն առ հաշիւ 42,200 Օսմանեան ոսկի յանձնեց երէկ յիշեալ նախարարութեան։

Օսմանեան Կայսերական Պանքայի Փարիզի ճիւղին վարչական ժողովոյ անդամներէն Պ. Պէրժէ, հետն ունենալով Փարիզի Բրէտի Ֆոնսիէ դրամատան տնօրէն Պ. Տէնֆէլտ Բոշըրոյ և Ալլահվէրտի Նազարէթ էֆէնտին, այս առաւօտ մայրաքաղաքս հասաւ և Բերա Օթէլ տ'Անկլէթէր օթեւանն իջաւ։

Ինչպէս արդէն ծանուցած էնք, յիշեալ տեարք պաշտօն ունին Կայս. կառավարութեան հետ վերջնապէս կարգադրել երկաթուղեաց միացման գըծերու շինութեան գործն։

Մաքսատան անօրէն Էտիպ էֆէնտի երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ. Եպարքոսին հետ։

Ֆրանսական գործակատարն երէկ Դատական Նախարար Հասան Ֆէհմի փաշայի ապարանքն երթալով տեսակցեցաւ Ն. Վսեմութեան հետ։

Մաքսատան վերատեսչութեան Նորընտիր խորհրդական Հօրն էֆէնտի, որ Պէրթրամ էֆէնտիի կը յաջորդէ, շաբաթ օրը կայսերական պալատը գնաց իւր նախորդին և իւր օգնական Րիզա պէյի հետ։ Վեհ. Սուլթանին անձնական քարտուղար Րէշիտ պէյ ընդունեց զանոնք։ Հօրն էֆէնտի Գերմանիոյ արքունի պահապան զօրաց հազարապետի համազգեստն հագած էր։ Վեհ. Սուլթանը չկրնալով իւր ներկայութեան ընդունիլ զայն, Րէշիտ պէյի միջոցաւ իմացուց թէ պատուական թիկնապահ կ'անուանէ զնա Օսմանեան բանակին մէջ կիսաբաժնի զօրավարի աստիճանով։ Նորին Կ. Վեհափառութիւնը փափաք յայտնեց միանգամայն որ Նորընտիր խորհրդականն ուրբաթ օրերը կանոնաւորապէս ներկայ գտնուի Սէլամլըգի հանդէսին։ Հօրն էֆէնտի խնդրեց կայսերական քարտուղարէն որ իւր շնորհակալութիւնները մատուցանէ Նորին Վեհափառութեան, և քանի մը բարձրաստիճան պաշտօնատարաց այցելութիւն տալէ յետոյ՝ մեկնեցաւ Եըլտըզի պալատէն։

Նորընտիր խորհրդականը կիրակի օրը մաքսային պաշտօնատունը գնաց, ուր վերատեսուչ Էտիպ էֆէնտի բոլոր պաշտօնատարները ներկայացուց նմա։ Հօրն էֆէնտի տարեկան 30,000 ֆրանք թոշակ պիտի ստանայ։

Պէրլինի Օսմանեան դեսպան Սայիտ փաշա դեկտեմբեր 21ին իւր գլխաւորական կցորդին հետ պատիւ ունեցեր է Գերմանիոյ կայսեր սեղանակից լինելու։

Ամեն տարի նոյն օրը Պէրլինի արքունական պալատան մէջ սեղան մը կը տրուի Ֆրանսայի, Աւստրիոյ, Անգլիոյ և Իտալիոյ դեսպանաց, և անոնց տիկնանց։ Զուտ մտերմական համախմբութիւն մ'է այս, եթէ կարելի է այսպէս ըսել, և որուն կը հրաւիրուին միմիայն այս առանձնաշնորհեալ դեսպանք և Կայսեր մտերիմ խորհրդականներէն մի քանին։ Ուստի և այս տարի մեծ ուշադրութիւն գրաւեց Օսմանեան դեսպանին ղրկուած հրաւէրն, որով նա ալ ընդունուեցաւ այս մտերմական ակումբին մէջ։

Սեղանին վրայ, Կայսեր աջ կողմը նստած էր Պիզմարք իշխանն և ձախ կողմը Մոլթքէ մարաջախտն։ Արքունեաց կողմէ միմիայն Սալէյնինձ կոմսը ներկայ էր սեղանին։ Ռուսական դեսպան Պ. Օրլոֆ՝ իւր Պելճիոյ հօրեղբօր գնացած լինելուն պատճառաւ՝ բացակայ էր։

Գոնեայի նահանգին Սու-Տիրհէմի գաւառակի գիւղերէն միոյն մէջ լեռնէն ահագին ժայռ մը փրթած և գահավիժելով երկու տուն կործանած լինելով, նաեւ տեսնուելով որ այդ գիւղի վրայ նայող լեռան ժայռերը կրնան հետզհետէ նմանօրինակ աղէտից տեղի տալ, որով 40 ի չափ ընտանեաց կեանքը վտանգի ենթարկել, հարկ դատուած էր որ լեռան մի ուրիշ կողմը տուներ շինուին և բնակիչք հոն փոխադրուին։ Բայց որովհետեւ գիւղացիք աղքատ էին, Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ 200 Օսմ. ոսկի շնորհել անոնց որպէս զի գիւղին ուրիշ կողմը տուներ շինեն և ազատեն իրենց կեանքը մօտալուտ վըտանգէ։

Արտաքին գործոց նախարարութեան օտար թղթակցութեանց դիւանին տնօրէն Նաում էֆէնտի և Բ. Դրան առաջին թարգման Տավիթ էֆէնտի՝ երէկ կայսերական պալատը կոչուելով՝ բաւական ժամանակ զբաղեցան կայսերական դիւանատան մէջ։

Ելմտական, Առեւտրական և Եվգաֆի նախարարք՝ երէկ կրթական պաշտօնատան մէջ նիստ կազմելով՝ Հէվալէներու խնդրոյն վրայ խորհրդակցեցան։

Պաշտօնական ազդ մը կը ծանուցանէ թէ լրագրաց մէջ թերթօնի ձեւով հրատարակած բարոյական, վիպական, թատերական եւայլ գրութիւնք զատ տպուելէ առաջ՝ կրթական Նախարարութեան պիտի ներկայացուին և արտօնութիւն ստանալէ յետոյ պիտի կրնան գրքի ձեւով տպուիլ։

Սոյն ազդը կ'յարէ թէ ներկայացուելիք թատերգութիւնք եւս նախ կրթական նախարարութենէն արտօնութիւն պիտի ստանան և ապա ներկայացուին։

Բերայի թերթ մը կը ծանուցանէ թէ՝ Ժէրոմ Նաբոլէոն իշխանին որդին, Վիքթոր Նաբոլէոն իշխանը մօտերս Պոլիս պիտի գայ։

Յառաջիկայ հինգշաբթի եւրոպացւոց Տարեգլուխ լինելով, Աւստրիական դեսպան Պ. Քալիչէ նոյն գիշերը շքեղ կոչունք մը պիտի տայ դեսպանատան մէջ։

Իտալական դեսպան Քորթի կոմսն եռամսեայ արձակուրդ ստացաւ իւր կառավարութենէն, և դէպի փետր. 8ին յԻտալիա պիտի ուղեւորի։

Մայրաքաղաքիս ելմտական տեսուչ Մուսթաֆա Նայիլի էֆէնտի շաբաթ օրն իւր օգնականին հետ յանկնկալս հեռագրաց և թղթատարութեանց պաշտօնատունն երթալով, սնտուկի հաշուոց մանրամասն քննութեան ձեռնարկեց։ Տեսուչ էֆէնտին յոյժ գոհ մնաց հաշուոց կանոնաւորութենէն, և իւր գոհունակութիւնն յայտնելով գանձապետ Մարքիլի էֆէնտիին, յարեց թէ ցարդ ո՛չ մի պաշտօնատան մէջ այս աստիճան կանոնաւոր սնտուկ մը չէր տեսած։

Երեք դեսպանաց ընդունելութեան օրը լինելով, Իտալական դեսպան Քորթի կոմսը Բ. Դուռը գնաց և ժամէ մ'աւելի տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարար Ասիմ փաշայի հետ։

Նմանապէս յունական դեսպանը Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Նորին վսեմութեան հետ։

Հանգուցեալ Սուլթան Ազիզ կայսեր նախկին սենեկապետ Ջիվէր պէյ որ ժամանակէ մ'ի վեր հիւանդ էր, մեռաւ։

Վերջին օրերս Տէրվիշ փաշան քանի մ'անգամներ կայսերական պալատը կոչուեցաւ, Ալպանիոյ և Գարատաղի սահմանագլխոց խնդրոյն վերաբերեալ քանի մը կէտերու նկատմամբ բացատրութիւններ տալու համար։ Բ. Դուռը կը փափաքի ժամ առաջ կարգադրել սոյն խնդիրը։

Բ. Դուռն անգլիական կառավարութեան հետ առեւտրական դաշնագրոյ մը կնքման համար բանակցութիւնները կը շարունակէ։

Անգլօ-եգիպտական դաշնագրին համաձայն, Եգիպտոս ներմուծեալ ապրանքներէն 100 ին 8 մաքսատուրք կ'առնուի, մինչ Բ. Դուռն 100 ին 20 մաքսատուրք կը պահանջէ այդ ապրանաց համար. հետեւաբար անգլիական ապրանքներն այս 100 ին 12 տարբերութենէն խուսափելու համար, Աղեքսանդրիոյ, կամ Վեհ. Սուլթանին գերիշխանութեան ներքեւ գտնուող ուրիշ որ և է եգիպտական նաւահանգստէ կը բերուին։

Այս ծանր անպատեհութիւնք Բ. Դրան ուշադրութիւնը գրաւած է։

Թէեւ Օսմանեան Կայս. Պանքան վերջին պատերազմէն վնասեալ ռուս հպատակաց վնասուց փոխարէն հատուցանելի գումարին առ հաշիւ 50,000 Օսմ. ոսկի վճարեց անցեալ շաբթու ռուսական հիւպատոսարանին, սակայն կ'ըսուի թէ պահանջատէրք դըրամ չեն ստացած տակաւին և ստիպողաբար կը խնդրեն որ իւրաքանչիւրին ինկած բաժինը տրուի։ Մինչեւ իսկ կ'ըսուի թէ անոնցմէ ոմանք իրենց պահանջքը զեղչել կ'առաջարկեն։

Սթամպօլ կը պատմէ թէ անցեալ շաբթու Արշիպեղագոսէն եկող առագաստանաւ մ'ուղեր է արքունի նաւարանը մտնել, քանի մը նորոգութիւններ կրելու համար։ Մաքսատան պաշտօնեայք իմանալով որ նաւուն մէջ պայթուցիկ նիւթեր կան, խուզարկութիւն մ'ըրեր և նաւուն մէջէն ուժանակի տասներկու մեծ փամփուշտ գըտեր են զորս անմիջապէս թնդանօթարան տարեր են։ Նաւապետ և նաւաստիք ձերբակալուելով, խիստ հարցաքննութեան ենթարկուեր են թէ որո՞ւ պիտի յանձնուէին այս վտանգաւոր նիւթեր։

Նաւապետն ինքզինքն արդարացնելու համար նախ և առաջ պատասխաներ է թէ ձկնորսութեան համար պահած էր այդ փամփուշտներն, որպէս զի ի հարկին ձկամբ կերակրէ իւր մարդիկն. ապա ըսեր է թէ ծովահէններու դէմ ինքզինք պաշտպանելու համար պահած էր։ Այս պատճառաւ և հակասական յայտարարութեանց վրայ, խիստ և մանրամասն քննութիւնք կը կատարուին այժմ։

Կրթական Նախարարութիւնը կրթական տեսուչներ կարգեց նախնական Թուրք վարժարանաց դասախօսութեանց ծրագրերը բարեփոխելու և կրթական միօրինակ ծրագիր մը պատրաստելու համար։

Կրթական պաշտօնատան ուղղեալ տեղեկագրէ մը կ'երեւի թէ Սէրֆիչէի նահանգին մէջ Թրքական երեք նախակրթարաններ բացուեր են, որոց ծախքը կը հոգացուին տեղացւոց մի քանի կալուածական հասոյթներով, զորս թողեր են ի նպաստ յիշեալ հաստատութեանց։

Մաքսատան վերատեսչութիւնն անուղղակի տրոց վարչութեան 1298 (1882-83) տարւոյ ներածութեան վիճակագիրն հրատարակեց։

Փիլիպէի Եօղնա-Պուլղարիա լրագիրն անցեալները գրած լինելով թէ Պուլղարաց Էկզարքարանն երկու հարիւր ոսկի ղրկած է Նարոտնի Կլաս լրագրին, Էկզարքարանի փոխանորդը նամակ մը հրատարակած է Փիլիպէի լրագրաց մէջ՝ յայտարարելով թէ էկզարքարանն որ և է գումար չէ տուած ո՛չ մէկ պուլղար լրագրի։

Համիտիէ զրահաւորն, որ կայսերական նաւարանին մէջ կը շինուէր, աւարտած լինելով՝ վաղը ջուրը պիտի իջնէ։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱ

Ա Զ Դ

Օսմանեան Կ. Պանքայի Ղալաթիոյ և Պոլսոյ դրասենեակները գոց պիտի մնան յառաջիկայ հինգշաբթի, 1 յունուար 1885 (Ն. Տ.)։

Կ. Պոլիս, 17/29 դեկտ. 1884

Ա Զ Դ

ԽԻԶԱՆՈՒ ՈՒՍՈՒՄՆ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Խիզանու Ուսումնասիրաց Ընկերութեան պատուարժան անդամոց կը ծանուցուի թէ Պ. Մելքոն Մելքիսեդէկեան որ ասկէ առաջ Ընկերութեանս գործակատարութեան պաշտօնը կը վարէր, այժմ հրաժարած լինելով Գործադիր ժողովոյս որոշմամբ նմա կը յաջորդէ Պ. Միքայէլ Կիւլեան։

Ուստի կը խնդրուի Ընկերութեանս Պատ. անդամներէն որ հաճին այսուհետեւ իրենց բաժնեգիններն յանձնել յիշեալին։

Ի դիմաց Գործ. Ժողովոյ
Ատենապետ
Յ. Մ. Մելքեան

Կ. Պոլիս, 14 դեկտ. 84
Մէրճան, Դասը գումրու խան

Պարոնայք Ճ. Վ. Ռիթոլ և ընկերութիւն յառաջիկայ ապրիլ 1 էն սկսեալ չափաւոր գնով վարձու կուտան իրենց այժմեան խանն (իրենց գրասենեակները պիտի փոխադրուին նոյն փողոցը գտնուող իրենց յատուկ խանն), որ կը պարունակէ երկու մեծ խանութներ և 5 սենեակներ առաջին յարկը։

Դիմել առ Ճ. Վ. ՌԻԹՈԼ

Պոլիս, Պաղչէ-գաբու, Էօժէր էֆէնտի խանին դիմաց։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

ՀԻՒՊԱՏՈՍԱԿԱՆ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆՔ

Փարիզ, 29 դեկտ.

Ափրիկեան Տրիփոլոյ ընդհանուր հիւպատոս Պ. Ֆէռօ Թանձէրի Ֆրանսական դեսպան անուանեցաւ։

Թանձէրի Ֆրանսական դեսպան Պ. Օրտէկա Պուքրէշի դեսպան անուանեցաւ։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ Ի ՍՊԱՆԻԱ

Մատրիտ, 29 դեկտ.

Անտալուզիոյ երկրաշարժին զոհերուն թիւն 250ի կը հասնի։ Վնասք յառաջագոյն կարծուածէն շատ աւելի են։

(*) Երբ ընդունինք Կրօնական ժողովոյ վերոյիշեալ պաշտօնական Ազդը, մասնաւոր յօդուածով պիտի խօսինք անոր վրայ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 18 Դեկտեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ (պանքայի)	110
3 » » (վաճ.կնի)	109 5/8
» Բարիզի » (պանքայի)	22 92 1/2
» » » (վաճ.կնի)	23

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ .... դհկն.	8 38
Գօրսային գոցուելէն վերջը »	8 37 1/2
Բերայի մէջ »	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ »	8 38
Բարձրագոյն գին »	8 38
Նուաստագոյն »	8 38
Կէս օրին »	8 38
Խնիֆիէ Եգիպտական (գ. կ.)	70 22 1/2
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	70 20
Բերայի մէջ	— —
Այս առաւօտ բացուեցաւ Գ. կ.	—
Կէս օրին	—
Չեվլէտիր	15
Բէքօր գօնսօլիտէի »	—
» Խնիֆիէի »	—
Փոխառութիւն 1863 ....ֆր.	72
» 1865 »	56 50
» 1869 »	50
» 1873 »	44 25
Պօն տիւ Թրէզօր .... Անգլ. Լր.	20 75
Րումէլիի երկաթուղի .... Ֆր.	44 75
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ »	385
Բաժնեթուղթ Լաւրիոնի »	68

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ .... Անգլ. Լր.	3 28
Գրէտի Ժէնէրալ (Գ. կ.) ... Օսմ. Լր.	7 4
Բանք տը Գօնս. »	5 25
Սօս. Շանժ է վալէօր .... Օսմ. Լր.	3 25
Թրամուէյ »	295

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի .... ղրշ.	100
20 ֆրանկնոց »	87 33
Անգլիական ոսկի »	110 22
Բոլ իմբէրիալ »	90 3
Գրիվնը »	54 10
Րուպլի Թղթադրամ »	8 75
» արծաթ »	89 10
Ֆիօրին »	9 2
Մէճ. արծ. (տարբ.) »	108 3
Վեցնոց »	102 30
Հինգնոց »	102 32
Մէթալիկ »	99 10
Զղինէ »	780
Թղթադրամ »	3200

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտրա, 29 Դեկտեմբեր ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ գոցուեցաւ	99 3/16
Օսմ. բացուեցաւ	8 1/16
» » գոցուեցաւ	8 1/18
Օսմ. փոխառութիւն 1865	11 1/4
» » 1869	10
» » 1871	68 1/2
» » 1872	19 1/8
» » 1873	8 3/4
Փոխառութիւն 1877	81 1/4
Պանք Օթօման	13 7/8
Ռուսական փոխառ. 73 (գ. կ.)	95 1/4
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիէ)	63 3/4
» առանձ. (բրիվիլէժիէ)	87 3/4
Տայրա Սանիէ	62 1/4
Տօմէնիալ (փոխառ. Ռօչիլտ)	87 3/4
Հունգարական պարտաթուղթ 1877	—
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	—

Վիէննա, 29 Դեկտեմբեր ժամ 10 վ. 30 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	123 60
Օսմանեան երկաթուղի	21 50

Բարիզ, 29 Դեկտեմբ. ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 % ....բաց	109 15
» » 3 % ....բաց	79 05
Օսմանեան քօնսօլիտէ բացուեցաւ	8 12 1/2
» » գոցու. (գ. կ.)	8 12 1/2
» » 1865	57
» » 1869	50
» » 1873	44
Օսմանեան երկաթուղի	44 75
» Րէժիի բաժնեթուղթք	513 75
Պանք Օթօման	600
Գրէտի Լիոնէ	525
» Ֆօնսիէ	1332 50
Բաժնետոմս Լիոնի (գուբ. կոր.)	1235
Սուէզի ջրանցք	1826 25
Ռուսական 5 % 1877ի	100 1/2
Իտալական Ռանթ	99
Եգիպտական միացեալ գոց	322 50
Սպանիական (արտաքին)	60 1/4
Բրիօրիթէ Թիւրք	388 75
5% Հելլենական	354 37 1/2
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 32

ԲԱՐԻԶ ՓԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Դեկտեմբեր 29 ժ. 10, վ. 45

Ֆրանս. Ռանթ, 4 1/2 %	109 20
Օսմանեան »	գործ չկա)
Եգիպտական միացեալ	322 50

ՊԱՏՄԱԿԱՆ

ԽԱՄՍԱՅԻ ՄԵԼԻՔՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

1600—1827

Ա.

Գ. Րաֆֆիի երկին համառօտութիւնը.— Մեր պատմութեան վերջի ժամանակները.— Ղարաբաղի նկարագիրը.—Զանազան Մելիքութիւններ.—Մելիքներու իշխանութիւնը.— Ղարաբաղի հինգ Մելիքութիւնները :—

Կը ձեռնարկենք ամփոփել մի շարք յօդուածներու մէջ պատմական այն կարեւոր գործը զոր հրատարակած է Գ. Րաֆֆի՝ Խամսայի Մելիքութիւնները 1600—1827, Նիւթեր Հայոց Նոր պատմութեան համար վերնագրի ներքեւ :

Գ. Րաֆֆիի անունը սիրելի է մեր ընթերցողաց. ուստի վստահ ենք որ նորա ամենէն կարեւոր գործերէն միոյն համառօտութիւնը ախորժանօք պիտի կարդացուի :

Կովկասու գրաքննութիւնը արդէն հաշմած է այդ չատ պատուական երկը. մենք ալ մեր կարգին կը հանդիպանանք աւելի խիստ գրաքննիչ մը. որուն է որ ձեռաքերնիս առաջ չերթար, բայց զայս կը պահանջէ անհրաժեշտ հարկը : Սակայն իւր այս տարաբաղդ վիճակին մէջ իսկ Գ. Րաֆֆիի գործը չկորսնցներ իւր հրապոյրը. կը նմանի Միլոյի, Փիդիասի մի արձանին, որոյ թեւերն կամ գլուխն իսկ ջախջախուած լինի և կորուսեալ, բայց և այնպէս ամէն թանգարան կ'ուզեն յափշտակել զայն երարժէ, և գեղարուեստից ամէն սիրողք սքանչացմամբ կը նային անոր վրայ : Գեղեցկութեան մնացորդն է անայլայլակ մնալ ամէն հարուածներու առաջ :

Երբ Մշակ լրագրի թերթերուն մէջ հրատարակեցի Րաֆֆի և Հայ վէպագրութիւն վերնագրով մի քանի յօդուածներ, մեր բարեկամներէ շատերը տեղեկութիւններ ուզեցին Խամսայի Մելիքութիւնները գրքին վրայ, փափագելով որ իրենց միջոց հայթայթեմ այդ գիրքն ստանալու համար : Մի քանի տողեր զոր գրած էի այդ հատորի առթիւ, չարժած էին իրենց հետաքրքրութիւնը : Պատմութեան ազդեցութիւնը միշտ հզօր է ժողովուրդի վրայ. ա՛յնքան մօտ է նորա սրտին իւր հարց յիշատակը : Շատ դժուար էր ինձ գոհացում տալ այդ փափագանաց, վասն զի Գ. Րաֆֆիի գործերը Պոլսոյ մէջ վաճառուելու համար կը հանդիպին զանազան կարգի դժուարութեանց :

Սակայն բաւական ցաւ զգացի. զի մեծ վնաս էր մեզ որ մեր պատմութեան այնքան կարեւոր գլուխները տակաւին անծանօթ մնան ազգին բազմուար մեծամասնութեան : Մելիքութեանց պատմութիւնը կարծես դիւցազներգութիւն մ'է : Այդ պատմութեան մէջ կենդանի գոյներով նկարուած և ամփոփուած են մեր ամէն վսեմ զգացումները, մեր ամէն ողբալի թերութիւնները : Այդ էջերը կը կարդացուին սրտի ուրախութեան տրոփիւններով, ինչպէս և վշտաց արցունքներով, ժողովրդոց համար պատմութեան վշտալի դասերը ապագայի ամէնէն լաւագոյն ուղեցոյցներն են :

Մեր պատմութեան վերջի դարու էջերն շատ անծանօթ են մեզ, թէպէտ տակաւին կէս դար առաջ դիւցազունք կը գործէին պատմութեան համար : Նոցա զաւակներէն ոմանք այսօր տարաբաղդ են, այլք արուեստ մը կ'ուսանին և կ'ապրին : Ի Թիֆլիզ կը սեղմէի ինոցանէ ոմանց ձեռքերն և կարծես կ'զգայի ելեկտրական ցնցում մը :

Մեր պատանեկութեան մէջ հզօր ազդեցութիւն կ'ունենային մեր երեւակայութեան վրայ, չնորհիւ եւրոպական մատենագրութեան, Պիւրկրաֆներն, Հռենոսեան բերդերն եւ միջնադարեան Եւրոպիոյ դիւցազունք : Այժմ Րաֆֆի՝ մեզ համար մոռացութեան կը մատնէ այդ օտար աւանդութիւններն, որք պահ մը ահեղահրաշ կը թուէին մեզ, և կը պարզէ մեր առաջ նոր հորիզոններ երբ զմեզ ի ճեմ կը հանէ Ղարաբաղի լեռներն ու բերդերը. կը յիշեցնէ մեզ Րաֆֆի թէ՝

«Այդ երկիրները, մի ժամանակ Աղուանից թագաւորութեան մի մասն էին կազմում, յետոյ ապաստան դարձան Հայոց Մելիքների : Երկրի անմատչելի դիրքը նպաստում էր այստեղ Հայոց իշխանութեան պահպանուելուն՝ դառն ժամանակների փոթորիկներից : Վայրենի բնութիւնը, դարեւոր խուլ անտառներով պատած ահագին լեռները, անդնդախոր ձորերի մթութիւնը, ստեղծել էին այստեղ մի մթին ժողովուրդ, որը իր շրջապատող ժայռերի նման ամուր կուրծք ունէր, և իր ծմակների վագրների նման աներկիւղ սիրտ ունէր : Այդ ժողովուրդը ապրում էր իր սիրելի լեռների այրերի մէջ, քարանձաւների խորքում, ապրում էր գետնի տակ, կերակրվում էր իր անտառների պտուղներով, իր անասունների բարիքներով, և որպէս մի դարանամուտ գազան, իր թագստի միջից յարձակումներ էր գործում, երբ թշնամին յանդգնում էր վրդովել նորա խաղաղութիւնը » :

Գ. Րաֆֆի, ինքն իսկ Մելիքներու զաւակ, գրեց Մելիքութեանց մի խումբի պատմութիւնը միայն, այդ է «Խամսայի Մելիքութիւնները» : «Խամսա» կը նշանակէ արաբերէն հինգ. իսկ «Խամսայի Մելիքութիւններ»՝ հինգ Մելիքութիւններ : Այս հինգ Մելիքութիւնները միմեանց սահմանակից լինելով կը կազմէին մի ամբողջ նահանգ որ այժմ կը կոչուի Ղարաբաղ, իսկ մեր պատմութեան մէջ Արցախ կամ Փոքր Սիւնիք :

Բայց Մելիքութիւնները գոյութիւն ունեցած են Անդրկովկասի բոլոր հայաբնակ գաւառները : Միայն Երեւանի նահանգի մէջ կային եօթը նշանաւոր Մելիքութիւններ, որոց ներկայացուցիչք Աբրահամ կաթողիկոսի հետ ի Մուղանի դաշտը ներկայ գտնուեցան Նատիր շահի թագադրութեան հանդիսին : Երբ Ռուսները տիրեցին Անդրկովկասի, նշանաւոր էին այն ժամանակներ իշխանական շատ հին տուներ որոնք էին Մելիք–Աղամալեաններ, Գեղամեաններ, Լորիս–Մելիքեաններ, Արղութեաններ :

Գ. Րաֆֆի կը յայտարարէ թէ քիչ տեղեկութիւն ունի Շիրվանի, Շաքիի, Դէրբէնտի և Բագուի գաւառներու Մելիքութեանց մասին, որովհետեւ չէ այցելած այդ կողմերը : Բայց պարտած է Գանձակի, Զանգեզորի, Սիսիանի, Բարգիւշատի, Զունատուրի, Ղափանի, Մեղրիի և Օրտուբադի վիճակներն. անտի անցած է Հին–Նախիջեւան և Պարսկաստան : Յիշեալ երկիրներու մէջ կային հզօր Մելիքութիւններ որք 1722ի թուի ապստամբութեան ժամանակ մասնակցած են Դաւիթ–Բէկի և Ղարաբաղի Մելիքներու կռուոց : Գ. Րաֆֆի կը յիշէ Զանգեզորի վիճակին մէջ Մելիք–Հայկազեանները : Մեծն Շահ–Աբաս իւր մէկ ֆէրմանին մէջ զոր շնորհած է Մելիք–Հայկազին, նորա կուտայ Սուլթ–Նէչի տիտղոսը, որ կը նշանակէ Թագաւորի մօտ առաջին տեղ նստող, գահերէց : Սիսիանի մէջ (Տաթեւ կողմերը) յայտնի էին Օրբէլեանները. Բարգիւշատի մէջ Մելիք–Ֆրանգիւլը : Զաւընտուրի մէջ Թորոս իշխանը : Ղափանի մէջ Մելիք–Փասաղանեանները. Մեղրիի կողմերը՝ Շահումեանները. Օրտուբադի կողմերը՝ Մելիք–Մուսան են : Կ'սպասենք Գ. Րաֆֆիի և իւր հետեւորդաց որք ի վեր հանեն այս թաքուն գանձեր :

Ի՞նչ էին Մելիքութիւնները : Իւր անկման զանազան շրջաններու մէջ մեր երկիրն կը պահպանէին մի շարք իշխաններ որք Կուսակալ, Մարզպան, Կիւրոպաղատ, Պատրիկ, Ոստիկան կը կոչուէին : Այդ իշխանութեան ներկայացուցիչք ըստ մեծի մասին եղած են մեր հին նախարարական տուներու ժառանգներն : Այդ իշխանութիւնները, թէ և երբեմն օտարներէ նշանակուած և օտարներու հարկատու են եղած, բայց երբեք չեն կորսնցուցած իրենց ինքնավարութեան իրաւունքներն :

Նախարարական այս հին տուներու յաջորդեցին Մելիքները, որոնց իշխանութիւնը աւելի կանոնաւոր ձեւ ստացաւ Մեծին Շահ–Աբասի օրերն (1603) : Պարսից այդ աշխարհակալ թագաւորը, որոյ քաղաքական հայեացքները օտարազգիներու վերաբերութեամբ բոլորովին տարբեր էին իւր նախորդաց տեսութիւններէն, լաւագոյն քաղաքականութիւն համարած էր իւր պետութիւնը ամբողջութեամբ պահելու համար կառավարել իւր պետութեան այլասեռ ժողովուրդներն բուն իսկ իրենց ներկայացուցիչներու ձեռքով և այդ քաղաքականութեամբ կ'ամրացնէր ամբողջ պետութեան մէջ համերաշխութեան կապերը : Հայոց իշխանները շատ հին ժամանակներէ ի վեր կը կրէին «Մելիք» տիտղոսը. բայց Շահ–Աբաս պաշտօնապէս հաստատեց այդ տիտղոսն ի վարձատրութիւն այն մեծ ծառայութեանց զոր Հայոց Մելիքները մատուցին նմա, ընդդէմ ուրիշ ազգաց նորա տարած յաղթութիւններուն մէջ :

Իւրաքանչիւր Մելիք տէրն էր իւր գաւառի. Նա ունէր իւր առանձին բերդը և ամրոցները : Այդ բերդերէն, այդ ամրոցներէն մի քանին մինչեւ ցայսօր գոյութիւն ունին ամբողջապէս, բայց շատերն, աւեր աւերակ, կ'ընծայեն սրտաճմլիկ պատկեր մը հայ սիրտերու :

Մելիքներու իշխանութիւնը ժառանգական էր. հօրը մահէն յետոյ կը տիրէր անդրանիկ որդին և կը կոչուէր «Մելիք» : Միւս եղբայրները կը կոչուէին բէկ : Մելիքներու իշխանութեանց սահմաններու մէջ օրէնք չկար. Մելիքի կամքը և ժողովրդական սովորութիւնք, պահպանուած իրենց նահապետական ձեւերու մէջ, օրէնք էին : Անսահման էր Մելիքներու իրաւունքն իրենց հպատակներու վրայ. ըստ հաճոյս կը դատէին, կը պատժէին և մինչեւ իսկ մահուան կը դատապարտէին :

«Խամսայի» հինգ իշխանութիւնները կը կազմէին մի ամբողջ դաշնակցութիւն : Քաղաքական շահեր, խնամութեան կապեր ամրապինդ կը պահէին այս դաշնակցութիւնը : Պատսպարուած իրենց անմատչելի լեռներու և մթին անտառներու մէջ, թոյլ չէին տար նոքա ոչ մի օտարականի բնակութիւն հաստատել իրենց երկիրները : Ղարաբաղի ամբողջ ազգաբնակութիւնը բաղկացած էր միայն Հայերէ, որոց քանակութիւնը բազմաթիւ էր :

Ինչպէս վերեւ յիշեցինք, Խամսայի Մելիքութիւնները կը բովանդակէին հինգ փոքրիկ գաւառներէ, որք միմեանց սահմանակից լինելով կը կազմէին մի ամբողջ նահանգ : Յիշեալ հինգ գաւառներն հետեւեալներն են.

Ա. **ԳԻՒԼԻՍՏԱՆ** կամ **ԹԱԼԻՇ**, որ կը սկսի Քիւրակ–Չայ գետէն, այսինքն Գանձակի սահմաններէն և կը տարածուի մինչեւ Թարթառ գետը :

Գիւլիստանի Մելիքի ամրոցը կը գտնուէր Գիւլիստան գիւղի մօտ, անմատչելի սարի մի գագաթին վրայ : Մի ուրիշ ամրոց ալ կը գտնուէր նոյն գաւառի մէջ Թալիշ աւանի մօտ, հանդէպ Ծառիկոյ վանքի :

Բ. **ՋՐԱԲԵՐԴ** կամ **ՉԱՐԱԲԵՐԴ**, որ կ'սկսի Թարթառ գետէն և կը տարածուի մինչեւ Խաչէնի գետը :

Ջրաբերդի Մելիքի ամրոցը կը գտնուէր Թարթառ գետի ափի մօտ, հանդէպ Երից Մանկանց վանքի : Ամբողջ գաւառը կը կոչուէր այդ բերդի անուամբ Ջրաբերդ : Բերդը կառուցեալ է մի ահագին, սեպաձեւ ժայռի գագաթին վրայ, կատաղի գետերն Թարթառ և Թըրղին կ'անցնին քերելով այդ բերդի ստորոտէն : Այդ երկու գետերը կտրելով զիրար բերդին կ'ընծայեն թերակղզւոյ ձեւ : Բերդը համարեա թէ կանգնած է ջրի մէջ :

Գ. **ԽԱՉԷՆ**, որ կ'սկսի համանուն գետէն և կը տարածուի մինչեւ Բալլու–Չայ գետը : Խաչէնի Մելիքներու բերդերը կը գտնուէին Խաչէն գետի մօտ. մին ինոցանէ կանգնած է Գանձասարի հռչակաւոր վանքի հանդէպ, բարձր, անտառապատ լեռան գլխի վրայ, և կը կոչուի Թարխանու բերդ (Խոխանաբերդ) :

Այդ բերդէն մի քանի ժամ հեռու, հանդէպ Ս. Ցակոբայ վանքի, կը գտնուէր մի այլ բերդ, որ կոչուէր Կաչաղակաբերդ (Սաղսաղան–Կալասի) : Ամպերու մէջ կը կորսուի այդ բերդի սրածայր գագաթը. անդ միայն կարող են բարձրանալ սրաթռիչ կաչաղակներն. անտի իւր անունը Կաչաղակաբերդ :

Դ. **ՎԱՐԱՆԴԱ** որ կ'սկսի այդ գետէն և կը տարածուի մինչեւ Դիզափայտի լեռնային գօտին :

Վարանդայի Մելիքի ամրոցը կը գտնուէր Ջանախչի (Աւետարանոց) աւանը, հանդէպ Կուսանաց անապատի :

Ե. **ՏԻԶԱԿ** կամ **ԴՈՒԶԱԽ**, որ կ'սկսի այդ լեռներէն և կը տարածուի մինչեւ Երասխ գետը :

Տիզակի Մելիքի ամրոցը կը գտնուէր Տող աւանը, հանդէպ Գօշի վանքի, որ կը բարձրանայ մինչեւ երկինք :

Ինչպէս կը տեսնուի հակադրութիւնը բաւական հետաքրքրական էր. իշխանական ամրոցները և անոնց սարսափելի բերդերն կանգնած էին հանդէպ վանքերու, օթեւանք աղօթից, հրաժարեալ աշխարհէ : Այսպէս միանգամ եւս կը տեսնուէր թէ հայութիւն և քրիստոնէութիւն ամրապինդ գրկած էին զիրար :

Ա. Ա.

ԳԻՏԱԿԱՆ

ՍԻՐՈՅ ԵՒ ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԵԱՆ ԱՐՏԱՅԱՅՏՈՒԹԻՒՆՔ

Անցեալները գրեցի Պ. տը Մոնթէկացցայի նոր գրքին վրայ ուր զգացմանց արտայայտութեանց վրայ կը ճառէ : Ըսի այն ատեն թէ անկարելի է մէկ անգամէ ամբողջ գաղափար մը տալ աշխատութեանը վրայ և և թէ միայն երկրորդ գլուխը բացատրեցի ու մեկնեցի : Այս անգամ կը համարձակիմ ԺԱ. գլխոյն վրայ գրել՝ անդ նկարագրեալ զգացմանց արտայայտութիւնները մեր ընթերցողաց աչաց առջեւ դնելով, թէպէտ և վստահ եմ թէ ոչ ոք աստ պիտի սորվի իւր զգացումներն յայտնելու եղանակը :

«Սիրոյ և Բարեկամութեան Արտայայտութիւնք» . այս է նիւթը :

Ինչպէս որ հաճոյք և վիշտ զգայնութեան աշխարհին երկու հակադիր բեւեռներն են, նմանապէս սէր և ատելութիւն կրից աշխարհին մէջ հակադիր բեւեռները պէտք է համարուին :

Շնորհալի կենդանի մը կամ գեղեցիկ կին մը, մեր զաւակը կամ մեր սրտին ընտրեալը, վերջապէս ինչ որ ալ ըլլայ, սիրեցեալ առարկայ մը մերձենալու եռանդ մը կ'զգանք, երբ ուշադրութիւննիս առ նա ուղղուի որ և է պատճառաւ մը : Այս բնական և բնածին ձգտումը, որ կը տիրէ սիրային կենաց մէջ, իւր արտայայտութիւններն ունի : Առաջին շարժումն է գլուխնիս առաջ տանիլ դէպ ի սիրելի էակը և վերջինն է զայն շօշափել : Առաջինէ ցվերջինն այս շարժմանց շատ միջիններ կան որք կրից բուռն զգացմամբ կըրնան վայրկենի մէջ միմեանց յաջորդել. բայց ամէն պարագայի մէջ բարեկամական արտայայտութիւնն սա հիմնական սկզբունքն ունի. ՄԵՐՁԵՆԱԼ ՍԻՐԵՑԵԱԼ ԷԱԿԻՆ :

Այս մօտենալու միջոցին հաճոյք կ'զգանք, հաճոյք՝ որ զանազան նշանակութիւններ ունին ըստ պարագային, բայց միշտ կը համառօտուին ըսելով թէ այս հաճոյքն առ ցանկացեալ էակը մօտենալու ուրախութիւնը ցոյց կուտայ :

Միով բանիւ Մերձեցում և հաճոյական ցանկութիւն՝ ասոնք են սիրոյ արտայայտութեանց դրական յատկութիւնքը :

Իսկ բացասական յատկութիւնքն են ատելութեան, բարկութեան, սպառնալեաց նշաններու բացակայութիւնը :

Տեսակ մը խօսալցութիւն է սա՝ որ կըրնայ հաւր ըլլալ, կրնայ միմիայն ամենափոքր շարժումներով կատարուիլ, բայց զոր ամեն խելացի մարդ առաջին տեսնելովը կը հասկնայ : Պ. տը Մոնթէկացցա կ'ըսէ թէ դընացէք հարցաքննեցէք գեղեցիկ տիկին մը որ բազմամարդ սրահի մը մէջ մնած է մի քանի վայրկեանէ ի վեր և շրջապատեալ իրեն նայող արանցմէ : Անմիջապէս նա կարող է ձեր ականջին ի վար ըսել թէ անոնցմէ ո՛րը զինքը կը սիրէ, թէ ո՛րն է անտարբեր, թէ ո՛րն է գիտուածական կերպիւ ցանկացող իրեն և թէ ո՛րն է որ վայրկեանի մը մէջ խենդ սիրահար դարձած է իրեն : Ամենուն դէմքը, հայեցուածքը եւն. կը յայտնեն իրենց զգացումներն այն աստիճան որ կ'զգան և զայն անգիտաբար :

Եւ ի՞նչ են այն յայտնութիւնք :

Սիրոյ զգացումը կեդրոնախոյս զօրութիւն մ'է, այսինքն մեր ներսիդին չէ կարող մնալ, այլ դուրս թափիլ կը ձգտի և երթալ հասնիլ սիրեցեալ էակին : Իրաւ է որ քիչ անգամներ հասցէին կ'երթայ, բայց երբ որ հասայ, այն ատեն կը տեսնենք նմանօրինակ յուզմունք համապատասխանող էակին դիմաց վրայ և կերպիւ մը հաղորդակցութիւն մը կը հաստատուի երկուքին միջեւ՝ որ իրարու ըղձերը կրկնելու կապկանմանութեան կը հասնի : Արդէն այս յայտնութիւնը շատ անգամներ տարբեր պարագայից մէջ կը պատահի : Ինչպէս որ մայր մը իւր զաւակը տխուր տեսնելով կը տխրի առանց պատճառը գիտնալու, և ինչպէս որ ձախորդ օր մը անցուցած մարդ մը երեկոյին երբ տուն դառնայ, ուրախ զուարթ զաւակներն և ընտանիքը կըրնան իրեն մոռցնել տալ ցերեկուան ձգնաժամը և նմա հաղորդել իրենց զուարթութիւնը, նմանապէս միայն յարգանք և մեծարանք ճանչցուած կենդանի կամ անկենդան էակներ կըրնան մեր վրայ ազդել իրենց տեսքովը : Մեծն Փրետերիկոս Բրուսիոյ Թագաւորը՝ Յուլիոս Կեսարի արձան մ'ունէր իւր աշխատութեան գրասեղանին վրայ, և կ'ըսէր թէ մեծ բաներ կը ներշնչէր իրեն այդ արձանին տեսքը :

Զգացմանց արտայայտութեան հաղորդելի յատկութիւնը կրնայ եւս ապացուցանել հետեւեալ փորձով : Ձեզ բոլորովին անծանօթ դպրոցական փոքր տղայոց մօտ երթալով խնդացէք բարձրաձայն. ձեր ուրախութեան արտայայտութիւնն այնքան զօրաւոր է որ քիչ վերջը պիտի տեսնէք տղայոց ձեզ նման և դուցէ ձեզմէ աւելի ախորժակով խնդալը : Նոյնպէս Պ. տը Մանթէկացցա կ'ըսէ թէ դիւրին բան մ'է սուտ լալ ձեւացնելով յիրաւի լացնել տղաքները :

Սիրային զգացմանց մի այլ արտայայտութիւնն է [illegible] ըլլալու փափաքը : Սիրեցեալ էակին քով փոքր ըլլալ, զանի մեծցնե՛լ է արդէօք : Սիրահարները երբ իրարու խօսին, ածականներու փոքրացուցիչ մասնիկներ կը յաւելուն՝ ինչպէս մայրիկները մանկիկներուն հետ խօսակցած ատեն : Առարկայ մը որքան փոքր ըլլայ, կ'ըսէ հեղինակը, այնքան դիւրին է զայն ունենալ, գրկել, շօշափել և վայելել ամբողջն միանգամայն : Սիրելւոյն աչքեւ ծունր դնել, ոտքերը համբուրել, խոնարհիլ և պզտիկնալ աւելի հաճելի և դիւրաւ անոր սիրելի ըլլալու կը ծառայեն : «Ինչո՞ւ համար, կ'ըսէ նա, մեր սիրելոյն աչքեւ կուզենք փոխուիլ, մարդ ըլլալէ դադրելու փափաք կը յայտնենք, հաւդ ըլլա՛մ, քանարիդ ըլլամ կ'ըսենք. որպէս զի անոր սիրոյն աւելի դիւրութիւն տանք մեր վրայ տարածուելու, զմեզ գգուելու եւն :»

Համառօտելով տանք հեղինակին սիրոյ արտայայտութեանց տախտակը.

ԲԱՐԵԿԱՄԱԿԱՆ ՀՏՑՏԱՆՔ

Մերձեցման տարրական շարժմունք

Աչաց շարժմունք
Պռունքներու »
Գլխու »
Մարմնոյ »
Բազկաց »

Շօշափմունք

Գգուանք
Համբոյրք
Բթով չոյել
Լեզուով չոյել
Ձեռքը սեղմել
Զանազան գիրկընդխառնութիւնք

Զանազան բարեկամական երեւոյթք

Ծիծաղ
Խնդալ
Արցունք
Ծնրադրել
Գետինը պառկիլ
Սիրելւոյն ոտից ներքեւ իյնալ
Անխնչան ձայներ և վանկեր հնչել
Երաժշտական երգ :

Այս դասակարգութիւնը հեղինակին պատասխանատուութեան ներքեւ է և իրեն միայն կը վերաբերի բացատրել ամէն նըշանները : Անկարելի է որ հոս մի առ մի կարենանք ալ տալ նոցա բացատրութիւնն այն ամէն ընդարձակութեամբ որ կը տեսնուի գրքին մէջ. արդէն չիտակն ըսելով ամէն բացատրութիւնքը լաւ չեն և չեն արժանի ուշիմ ընթերցման :

Շօշափմամբ սիրոյ արտայայտութիւնը կենդանեաց մէջ ալ կայ որքան մեր մէջ : Տարվին բազմաթիւ օրինակներ տուած է և գիտէ ամէն ոք թէ շունը ինչպէս կը լզէ իւր տիրոջը ձեռքը, թէ կատուն ինչպէս կուգայ հանգչիլ տիրուհւոյն գիրկը, եւն :

Երկրի ամէն ազգերը մարմնոյ շարժուն մասանց շօշափումը ի գործ դնել վարժուած են : Ասոր համար ձեռքն և բերանն գերազանցած են միւս մասերը : Սակայն միաձայնութիւնը աւելի կատարեալ է ձեռաց համար, ինչու որ կերեւի թէ կան ազգեր որ չեն գիտեր համբուրել : Տարվին կ'ըսէ թէ այս կարգէն են Ֆիւէժը, Մաօրիք, Թաչիթիք, Բաբուներ, Աւստրալիացիք, Էսքիմօսցիք և նախկին Ճաբոնցիք :

«Մինչ պիտի յիշէի, կ'ըսէ, երկար վիճաբանութիւն մը զոր Ճավայի ազնուական և խելացի պատկերահանի մը հետ ունեցայ. աւելի հաճոյք կզգար քթերու շօշափմամբ քան պռունքներու : Քթով կը չոյենք, կ'ըսէր, քթով կը հոտոտենք սիրեցեալ անձին շունչը և մեզ կը թուի թէ մեր հոգիք կը հաղորդակցին : Ես պռունքները կը պաշտպանէի. բայց օրն ի բուն կրնային վիճաբանիլ առանց զիրար հասկնալու, ինչու որ բոլորովին տարբեր եղանակաւ կզգայինք : Մեր կիները շատ գեղեցիկ կը գտնէր. բայց չէր կարող արծուաձեւ քթերուն վարժիլ որոնց համար կ'ըսէր թէ ի՛նչ երկար, ի՛նչ ահագին են :»

Բայց ինչ որ ալ ըլլայ, շօշափող մասանց գերագոյնն է ձեռքը : Դիտեցէք մօր մը սիրային ցոյցը, որ զաւկին դէմքը կը շոյէ և ըսէք թէ կա՞յ մի աւելի քաղցր, աւելի բնական պատկեր մը սիրոյ արտայայտութեան :

Երբ ձեռքը կը շօշափէ, կուտայ և կընդունի միանգամայն : Ասոր համար է որ ամենէն սովորական և ամենէն աւելի հաճոյալից գործողութիւն մ'է ձեռքերը մազերուն մէջ անցնել : Այս կենդանի և նուրբ թելերու լաբիրինթոսին մէջ սիրային շօշափումները յանհունս բազմապատկելու առիթ կը գտնէ ձեռքը : Գգուես մազի մէն մի թելը ելեկտրականութեան հաղորդիչ թել մ'է որ մեզ խոր յարաբերութեան մէջ կը դնէ մեր սիրելւոյն սրտին, զգացմանց, և մինչեւ իսկ մտածութեանց հետ : Ի զուր չէ որ կանանց համար երկայն մազերը սիրոյ գրաւական համարուած են միշտ :

Ձեռք սեղմելը տեսակ մը գգուանք է, բայց տեսակին մէջ տկարագոյնն է : Սեղմելն կը յայտնէ թէ երկու մարդ կը ճանչեն զիրար, թէ չեն ուզեր իրարու չարիք հասցնել և թէ պատճառ մը չունին զիրար ատելու : Մարդկային ազգին մէջ բարեւելու համար գործածեալ ձեւերուն ամենէն ընդհանուրն է և նոյն իսկ վայրենիք որ այս եղանակը չեն գործածեր՝ միշտ իբր բարեկամութեան ցոյց մը կը մեկնեն զայն : Քաղաքակրթեալ ազգաց մէջ բարեկամութեան բընական արտայայտութիւնն է և ասոր մասնաւոր ձեւ մը կուտան ազգային յատկութիւնք : Ծանօթ է ամենուն անգլիական Շէք–Հէնտ կոչուածը որ մարդու թեւը տեղէն հանելու չափ զօրաւոր բարեւել մ'է : Իտալացիք այնչափ զգածեալ և ջերմ եղանակաւ ձեռք կը թօթուեն որ անծանօթ է հիւսիսային ազգաց :

Ձեռք սեղմելը թէպէտ ինքնին պարզ գործողութիւն մ'է, բայց այնքան բան կրնայ նշանակել որ միայն հատոր մը պէտք է գրել այս ամէնը թուելու համար : Բարեկամի կամ սիրահարի մը ձեռքը սեղմելով, կրնայ ըսուիլ. Կ'զգուշանամ քեզմէ, այլ ևս քեզ չեմ սիրեր, կը ցանկամ քեզ, կը պաշտեմ զքեզ, կ'սպասեմ քեզի . . . :

Այր մը կնոջ մը ձեռքը սեղմելով կրնայ լկտի ըլլալ, կրնայ ապտակ մը տալէ աւելի անպատուել զնա :

Բարեկամական շօշափմանց կարգին մէջ այս երկուքէն վերջը կուգայ գիրկընդխառնութիւնը : Բայց ներուի ինձ այս մասին բան մը չըսել :

Այսպէս կուգայ համբոյրը :

Համբոյրը կարծուածին չափ ընդհանուր չէ. կան ազգեր որ չեն գիտեր համբուրել : Նմանապէս համբոյրը հաւասար արժէք չունի ամէն երկրի մէջ : Օրինակի համար, Ֆրանսացիք, ըստ հեղինակին, չարունակ կը համբուրեն զիրար, նոյն իսկ տարբեր սեռէ եղած ատեննին. Իտալացիք, ընդհակառակն, և մասնաւորապէս Սրբեւլեան ժողովուրդք միմիայն օրինաւոր կինը, աղջիկը կամ քոյրը կը համբուրեն :

Մարդկային ազգի պատմութեան մէջ համբոյրը մեծ դեր ունի, ինչպէս ընտանեկան կենաց մէջ : Որչա՜փ արիւն հոսած է համբոյրի մը պատճառաւ : Բայց այս տարօրինակ չէ և բոլորովին բնական պէտք է թուի, ինչու որ այն հաճոյքը՝ որ համբոյր մը մեզ կուտայ՝ չունի նմանը սիրոյ այլ արտայայտութեանց մէջ :

«Պռունքը, կ'ըսէ հեղինակը, թէեւ մորթին շարունակութիւնը՝ նաեւ մարմինն է. այս սահմաններուն վրայ ո՛չ ազգային դըրօշ կայ, ո՛չ ալ մաքսատուն : Մարդուն ներքին և արտաքին բնութիւնը հոն կը հանդիպին իրարու և կը փոխանակեն իրենց ներշնչումները : Բանաստեղծք իրաւունք ունին ըսելու թէ՝ անդ երկու հոգիներ իրարու կը հանդիպին, և սիրահարք յաւէտ իրաւունք ունին բուռն ցանկութեան վայրկենին աղաղակելու. Համբոյր մը կամ մահ : Շատ անգամներ տեսնուած է թէ համբուրողներ մարին :»

Միմիայն համբոյր մը տալ և միանգամայն համբոյր մը տալ և առնել միեւնոյն բան չէ : Կան զգայուն արարածներ որ կը յայտարարեն թէ շատ համբոյրներ ստացած են, բայց երբեք չեն համբուրած :

Ըստ Պ. տը Մոնթէկացցայի, սրբապղծութիւն մ'է այս հրապուրական երեւոյթը վերլուծել. սակայն անժխտելի է թէ չվերադարձուած համբոյր մը՝ չընդունուած փոխանակագիր մ'է : Կրնայ հազար ֆրանք արժել, կրնայ տասը հազար, հարիւր հազար, մէկ միլիոն ֆրանք արժել, բայց մինչեւ որ ընդունողը չստորագրէ, մէկ սանտ չըներ : Միմիայն տրուած համբոյրը կը նմանի ցանուած ցորենի հատին՝ որ կը փտտի հողին մէջ ապարդիւն և անծանօթ :

Իսկ վերադարձուած համբոյրը միշտ արդիւնաբեր է : «Տրուած և վերադարձուած համբոյրը ամուսնութիւն մ'է. անցեալին համար կարմրելու յիշատակը կը թողու և ապագային համար պայմանագիր մ'է : Վախ, կրօնք, շահ, միջոց, ժամանակ կրնան բաժնել երկու էակներ որ համբոյր մը փոխանակեցին. բայց նոքա անբաժան կերպիւ միացած են :»

Արդ եօք պէ՞տք է բացատրել թէ այս ամէն խօսքերը որեւիցէ համբոյրներու համար չեն : Բոլորովին տարբեր զգացումներ կրնան համբոյրով արտայայտուիլ : Ծերունւոյ մը կամ կրօնականի մը աջը համբուրել, ինչպէս ծնողաց աջը կամ եկեղեցական սուրբ անօթ մը համբուրել բոլորովին տարբեր են, թէպէտեւ վերստին սիրոյ և յարգանաց նշաններ են :

Բայց ինչ որ բոլորովին անհնան է, ինչ որ բոլորովին ծաղրելի և անզգայական է, այն համբոյրն է զոր ընդհանրապէս ձեւի համար կը փոխանակեն այցելութիւն մը կամ դիւանագիտական հանդիպում մը տեղի ունենալ ցած ատեն : Յիրաւի նախ դէպի յաջ և ապա յահեակ երկու քթեր խաչաձեւ իրար կը կպչին առաւել կամ նուազ շնչմամբ չորս պռունքներու շօշափմամբ. բայց այս համբոյրը դիւանական տեսակէտով բարեկամութեան արտայայտութիւն մ'է և հեռի է Բաօլոյի առ Ֆրանչէսքա տուած համբոյրին նմանելէ :

Համբոյրներու դասակարգութիւնը, ինչպէս որ կերեւայ, բաւական ընդարձակ գործ մը պիտի ըլլայ : Այսու ամենայնիւ թող ներուի ինձ որ սոյն վերջացնեմ յօդուածս. ինչու որ չէ թէ միայն Պ. տը Մոնթէկացցայի գրքին այս գլխոյն մէջ համբոյրէն աւելի կարեւոր և հետաքրքիր ասելիք վերջը ըսելիք բան մը չկայ, այլ նաեւ եթէ ըլլայ իսկ, չէ կարելի գրել :

Ց. ՆՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ 1,852,000 Անգլ. Ոսկի
Պահեստի դրամ 274,155 » »

LONDON AND LANCASHIRE

ԼՕՆՏՕՆ ԵՒ ԼԱՆԳԱՇԱՅՐ

Սոյն ընկերութիւնն չափաւոր գիներով ամեն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւնք կրնայ ընդունիլ, Բերայի, Ղալաթիոյ, Պոլսոյ և մօտակայ գիւղերու մէջ. գիներու և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնելու ուղղակի պէտք է դիմել առ.

ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ Ի ԹՈՒՐՔԻԱ
Ր. Ֆ. ՐՈՒԻԹ
Ղալաթիա, Հալաճեան խան 16—17
ԴԵՐ-ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ
Ց. ԱՍՍԱՏՈՒՐ
Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Կապայի խան

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷՅԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1884 Դեկտեմբեր 1 Շաբաթ օրէն սկսեալ մինչեւ Դեկտեմբեր 31

(Բաց ի կիրակի օրերէն) Եւրոպական եզերքէն Կամուրջ իջնող շոգենաւուց երթեւեկութեան ժամերը

Ժ. Վ. — Թ.

2 30 Ռ. և Ա. Գավ. Ենիմ. Մեզարպ. Պեօյ. Թար. Ենիք. Սթէն. Միրկ. Պոյաճ. Ռ. Հիսար Պեպ. (Արնավ. շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 32
3 45 Ենիմ. Մեզարպ. Պեօյ. Թար. Ենիք. (Ենիք. շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 20
4 20 Ենիք. Սթէն. Միրկ. Պոյաճ. Ռ. Հիսար Պեպ. (Արնավ. շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 19
5 Ռ. և Ա. Գավ. Ենիմ. Մեզարպ. Պեօյ. Թար. Ենիք. Սթէն. Միրկ. Պոյաճ. Ռ. Հիսար Պեպ. Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պեշիք. 33
6 Մեզարպ. Պեօյ. Թար. Ենիք. Սթէն. Միրկ. Ռ. Հիսար Պեպ. Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պեշիք. 23
6 45 Ենիմ. Մեզարպ. Պեօյ. Թար. Պէյգօզ Բաշալ. Ենիք. Միրկ. Գանլըճ. Ռ. և Ա. Հիսար Գանտիլ. Արնավ. Չէնկէլք. Պէյլեր. Օրթ. Գուզկ. Պեշկ.. Իւսկ. 4
8 15 Ա. և Ռ. Գավ. Ենիմ. Մեզարպ. Պեօյ. Թարապ. Ենիք. Միրկ. Պոյաճ. Ռ. Հիսար Պեպ. Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պեշիք. (ուրբաթ օրերը Սթէնիա պիտի հանդիպի) 20
10 Մեզարպ. Պեօյ. Թարապ. Ենիք. Միրկ. Ռ. Հիսար Արնավ. Օրթաք. Պեշիք. 28

Արնաւուտքէօյէն Կամուրջ իջնող շոգենաւուց ժամերը

2 30 Պեպ. Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պեշիք. 33
3 10 Արնավ. Գուրուչ. Օրթ. Պեշիք. 21
3 50 Պեպէք Արնավուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պեշիքթաշ Գապաթաշ 28
4 30 Արնավուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պեշիքթաշ 1
5 Պեպէք Արնավուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պեշիքթաշ Գապաթաշ 32
10 45 Հիսարէն Չէնկէլքէօյ ուղղակի կամուրջ 19
11 10 Պեպէքէն ուղղակի կամուրջ 4

Ասիական եզերքէն Կամուրջ իջնող շոգենաւուց ժամերը

2 30 Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլերպէյի Գուզկունճուք Գապաթաշ 4
3 Պէյ. Բաշալ. Ռ. Բ. մաշ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտիլլիի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 23
3 35 Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլերպէյի Գուզկունճուք 22
4 15 Պէյիւքտէրէ Թարապիա Պէյգօզ Բաշալպահճէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլեր. Գուզկունճուք Պեշիքթաշ 17
4 35 Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլերպէյ Գուզկունճուք Իւսկիւտար 21
8 45 Պէյիւքտէրէ Թարապիա Պէյգօզ Բաշալպահճէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլերպէյի Գուզկունճուք Իւսկիւտար 22
10 25 Գանտիլլիէն ուղղակի կամուրջ 23

(Բաց ի կիրակի օրերէն) Կամուրջէն Եւրոպական եզերք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

3 15 Պեշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնավուտքէօյ Պեպէք Ռ. Հիսար Միրկէօն Ենիքէօյ Թարապիա Պէյիւքտէրէ Մեզարպուրնու Ենիմահալլէ Ռ. Գավաք 33
3 45 Գապաթաշ Իւսկիւտար Պեշիքթաշ Գուզկունճուք Օրթաքէօյ Պէյլերպէյ Չէնկէլքէօյ Արնավուտքէօյ Գանտիլլի Ա. և Ռ. Հիսար Գանլըճա Միրկէօն Ենիքէօյ Բաշալպահճէ Պէյգօզ Թարապիա Պէյիւքտէրէ Մեզարպուրնու Ենիմահալլէ 4
5 30 Գապաթաշ Պեշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնավուտքէօյ Պեպէք Ռ. Հիսար Պոյաճըքէօյ Էմիրկեան Սթէնիա Ենիքէօյ Պէյգօզ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մեզարպուրնու Ենիմահալլէ և Գավաքներ 20
6 45 Իւսկիւտար Պեշիքթաշ Գուզկունճուք Օրթաքէօյ Պէյլերպէյ Չէնկէլքէօյ Արնավուտքէօյ Գանտիլլի Ռ. Հիսար Գանլըճա Միրկէօն Ենիքէօյ Թարապիա Պէյիւքտէրէ 22
8 15 Պեշիքթաշ Օրթաքէօյ Արնավուտքէօյ Պեպէք Ռ. Հիսար Միրկէօն Ենիքէօյ Թարապ. Պէյիւք. Մեզարպուրնու 28
10 30 Ռ. Հիսար Պոյաճըքէօյ Միրկէօն Սթէնիա Ենիքէօյ Թարապիա Պէյիւքտէրէ Մեզարպուրնու Ենիմահալլէ 32
11 10 Ենիքէօյ Թարապիա Պէյիւքտէրէ Մեզարպուրնու Ենիմահալլէ 20
11 30 Պեպէք Ռ. Հիսար Պոյաճըքէօյ Միրկէօն Սթէնիա Ենիքէօյ 19

Կամուրջէն Արնաւուտքէօյ երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

4 Ուղղակի Արնավուտքէօյ 1
4 30 Ուղղակի Պեպէք 32
9 50 Պեշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնավուտքէօյ Պեպէք Ռ. Հիսար (Վոսփոր ելնող շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 19
10 25 Պեշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշ. Արնավուտքէօյ Պեպէք 4
11 5 Գապաթաշ Պեշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնավուտքէօյ Պեպէք (Ենիքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 22
11 45 Պեշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնավուտքէօյ Պեպէք 21
12 — Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնավուտքէօյ (ուրբաթ և շաբաթ օրերը Պեշիքթաշ) 4

Կամուրջէն Ասիական եզերք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

4 Ուղղակի Գանտիլլի 21
4 30 Իւսկիւտար Գուզկունճուք Պէյլերպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլըճա Բաշալպահճէ Պէյգօզ Մեզարպ. (Ուրբաթ օրերը Ռ. Բ. մաշ.) 23
9 25 Գապաթաշ Պեշիք. Գուզկունճ. Պէյլերպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլի (Գավաքներ գացող շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 23
10 15 Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Ռ. Բ. մաշ. Բաշալպահճէ Պէյգ. Թար. Մեզարպուրնու Գավաքներ 17
10 40 Պեշիքթաշ Գուզկունճուք Պէյլերպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլի Պեպէք (Գանտիլլիի նաւամատոյցը Պէյգօզի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 33
11 10 Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլըճա Բաշալպահճէի Պէյգօզ 23
11 40 Գապաթաշ Գուզկունճուք Պէյլերպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ 28

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Իւսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իւսկիւտար
2 30	8 10 Պեշիք	2 45	9 — Պեշիք.
3 —	8 55	3 20	9 35
3 30	9 45	3 50 Պեշիք	10 — Պեշիք
4 5	10 Պեշիք	4 25	10 35 Գ.գ. (
4 35	10 30	4 50	10 50
5 5	10 50	5 25	11
5 40 Պեշիք	11 5 Պեշիք (	6 — Պեշիք	11 25
6 15	11 20	7 —	11 50
7 — Պեշիք	11 35	8 15	12 5 Պշ Գ.գ(
	12 5		12 5

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իւսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իւսկիւտար
2 30	8 10 Պեշիք	2 25	8 15
3 —	8 45	2 55	9 — Պեշիք
3 30	9 30	3 25	9 35
4 15	9 55 Պեշիք	3 55 Պեշիք	10 — Պեշիք
5 —	10 25	4 45	10 35
5 40 Պեշիք	10 50	5 30	11 —
6 15	11 30	6 10 Պեշիք	11 35
7 — Պեշիք	12 5	7 —	12 5

) Այս շոգենաւ Հրէից տօներուն և ուրբաթ ու կիրակի չպիտի երթեւեկէ։

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

3 45 Հարեմէն Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն
5 30 Հարեմէն Սալաճագ
11 Հարեմէն »
3 30 Կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
5 15 Կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ
10 45 Կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (կիրակի օրերը ժամ 10.45ին)

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԷԼ. ԵՒ ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 45 Իւսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
5 15 Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
10 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
11 10 Իւսկիւտարէն Գապաթաշ
4 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
5 45 Սիրքէճիէն Գապաթաշ Իւսկիւտար
10 45 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
11 30 Գապաթաշէն Իւսկիւտար

Ծան. — Օդը միգապատ եղած ատեն, շոգենաւք իրենց գտնուած տեղը պիտի մնան։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷԻ

Սկսեալ 20 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1884, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ																							
	4	2	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	60			
	Առաւօտ											Իրիկուն												
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս	6 18	7 15	7 42	8 14	8 43	9 12	9 42	10 20	10 39	11 17	11 49	12 55	1 31	2 31	3 2	3 40	4 15	4 44	5 23	5 44	6 11	…	…	…
Գումգափու	6 28	7 27	7 53	8 25	8 54	9 23	9 53	10 30	10 49	11 28	12 —	1 6	1 42	2 41	3 13	3 51	4 26	4 55	5 34	5 54	6 22	…	…	…
Ենի-գափու	6 32	…	7 57	…	8 58	…	…	10 34	10 53	11 32	12 04	1 10	1 46	2 45	3 17	3 55	4 30	4 59	5 38	…	6 26	…	…	…
Տավուտ փաշա	6 35	…	8 —	…	…	…	…	10 37	10 56	11 35	12 07	1 13	1 49	2 48	3 20	3 58	4 33	…	5 41	…	6 29	…	…	…
Սամաթիա	6 40	…	8 6	…	9 4	…	…	10 42	11 1	11 40	12 12	1 18	1 54	2 53	3 25	4 3	4 38	5 5	5 46	…	6 34	…	…	…
Եետի-գուլէ	6 45	7 41	8 12	8 33	9 10	9 31	10 1	10 46	11 4	11 45	12 15	1 21	1 59	2 58	3 28	4 9	4 41	5 10	5 49	6 4	6 39	…	…	…
Մաքրիգիւղ	6 56	8 —	8 24	…	9 22	…	…	10 58	…	11 58	…	…	2 11	3 9	…	4 21	…	5 22	…	6 16	6 50	…	…	…
Այ-Սթէֆանոս	…	8 14	8 34	…	9 32	…	…	11 8	…	12 9	…	…	2 21	…	…	4 31	…	5 32	…	6 28	…	…	…	…
Քիւչիւքչէքմէճէ	…	8 25	…	…	…	…	…	…	…	12 48	…	…	…	…	…	…	…	…	…	6 37	…	…	…	…

ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ																							
	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	61	63	1			
	Առաւօտ										Իրիկուն													
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւքչէքմէճէ	…	…	7 34	…	…	…	…	…	…	…	…	1 24	…	…	…	…	…	…	…	…	6 38	…	…	…
Այ-Սթէֆանոս	…	…	7 45	…	8 44	…	9 38	…	…	11 20	…	1 34	…	2 33	…	…	…	4 48	5 39	…	6 51	…	…	…
Մաքրիգիւղ	6 33	7 24	7 57	…	8 55	…	9 49	…	…	11 31	…	1 45	…	2 44	3 20	…	…	4 59	5 50	…	7 5	…	…	…
Եետի-գուլէ	6 46	7 37	8 11	8 38	9 9	9 37	10 2	10 12	11 12	11 44	12 48	1 58	2 23	2 57	3 33	4 8	4 46	5 14	6 4	6 38	7 26	…	…	…
Սամաթիա	6 50	7 41	8 15	8 42	9 13	9 41	…	10 16	11 16	11 48	12 52	2 2	2 28	3 1	3 37	4 12	…	5 19	6 8	6 42	…	…	…	…
Տավուտ փաշա	6 55	7 46	…	8 47	…	9 46	…	10 21	11 21	11 53	12 57	…	2 33	3 6	3 42	4 17	…	5 24	6 13	6 47	…	…	…	…
Ենի-գափու	6 58	7 49	8 21	8 50	9 19	9 49	…	10 24	11 24	11 56	1 …	2 8	2 36	3 9	3 45	4 20	…	5 28	6 16	6 50	…	…	…	…
Գումգափու	7 3	7 54	8 26	8 55	9 24	9 54	10 11	10 29	11 29	12 01	1 5	2 12	2 41	3 14	3 50	4 25	4 56	5 33	6 21	6 54	7 40	…	…	…
Կ. Պոլիս	7 12	8 3	8 35	9 4	9 33	10 3	10 20	10 38	11 38	12 10	1 14	2 21	2 50	3 23	3 59	4 34	5 5	5 42	6 30	7 03	7 50	…	…	…

Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մաքրիգիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց միջեւ բանող կառախմբոց մէջ։

Մոսկուայի և Բեդրպուրկի բժշկական ճեմարաններէն վկայեալ

ՈՏԻՑ ԿՈՇՏԵՐԸ (ՆԱՍՐ)

Մի քանի վայրկենի մէջ կը հանուին իրենց արմատով, առանց ցաւի և առանց մետաղեայ գործիքի։ Նշանդները կը շտկուին։

Խորհրդակցութիւնք ամեն օր ժամը (Ը. Ե.) 10էն 3։

Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 439
Պ. Սեպահի լուսանկարի գործարանին վերնայարկն
ՍՈՖԻ ԿՐԻՆՆՁՔԻ
Ոտնաբոյժ

ԵՐՈՒԱՆԴ Մ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՍԵՒ ԵՒ ՇԱԳԱՆԱԿԱԳՈՅՆ ՄԱԶԻ ՆԵՐԿԵՐՈՒ

204. — Մահմուտ Փաշա Փողոց, Թիւ — 204.

ՍԵՒ ՆԵՐԿ

Թուրքիոյ մէջ պատրաստուած և գործածուած սեւ ներկերուն վրայ իմ կատարելագործեալ բաղադրութեանս առաւելութիւնը յաճախորդք գէթ մի անգամ փորձելով կրնան հասկնալ։

ՇԱԳԱՆԱԿԱԳՈՅՆ ՆԵՐԿ

Կան այնպիսի մազեր որ ի բնէ շագանակագոյն բայց ճերմակ մազերով խառն են։ Իմ բաղադրութիւնս, որ տասն վայրկենի մէջ մազերն իրենց բնական գոյնին կը դարձնէ, առ նուազն մինչեւ մէկ ու կէս ամիս կրնայ տեւել, առանց անոնց բնական փայլունութիւնը կորսնցնելու, որով կը գերազանցէ Եւրոպայէ եկած սեւ և շագանակագոյն նմանօրինակ ջուրերը, մանաւանդ որ քիմիական բաղադրութեամբ վնասակար հետեւանք յառաջ չբերեր բնաւ։ Վերոյիշեալ ներկերը գործածելու եղանակին վրայ տեղեկութիւնք կը տրուին վաճառատանէս։ Գիները յայտ գոհացուցիչ են։

Շատ գնողներու համար 20 % զեղչ կը լինի։

11—52

ՏՈՔԹՈՐ Տ. ՊԱՊԱԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել Արգոյ Հասարակութեան թէ՝ ամեն օր բաց ի կիւրակէ և ուրբաթ օրերէ կէս օրէն ժամ մը առաջ կը գտնուի Պաղճէ Գաբու ՄԷՐՀԱՄԷԹՃԵԱՆ դեղարանը և կէս օրէն վերջը Մեծ Մաքսատան դիմաց ԱԼԷՔՍԱՆ դեղարանը, ուր իրեն դիմող ամեն հիւանդներն և մասնաւորապէս մանկանց և միզանցքի ամեն տեսակ հիւանդութեանց ենթակայ եղողները կը դարմանէ։

Հինգշաբթի օրերը ձրի է։

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԿԱՐԱՍԵԱՑ

587, Մեծ փողոց Բերայի, ի Թէքքէ, մզկիթին դիմաց, 587

Պ. Տիմիթրիոս Սմաթի, տէր վերոգրեալ Մթերանոցին, պատիւ ունի ծանուցանել հասարակութեան և իւր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ իւր վաճառատան մէջ կը գտնուին մեծ քանակութեամբ ամենագեղեցիկ և կատարելագոյն հաստատուն կարասիներ, ինչպէս Հայելաւոր դարաններ, Ճաշարանի և սրահի սեղաններ, Ամեն տեսակ լուացարաններ (լվալօ), Զանազան յեցենոյ աթոռներ, Հանգստաւէտ Բազկաթոռներ, եւն., եւն։
Այս ամեն կարասիներն ի վաճառ հանուած են

40 %

անհաւատալի զեղչով մը։ Վաճառատունս նոյնպէս յայտ աժան գներով ամեն տեսակ կարասիներ կը շինէ յանձնարարութեամբ։

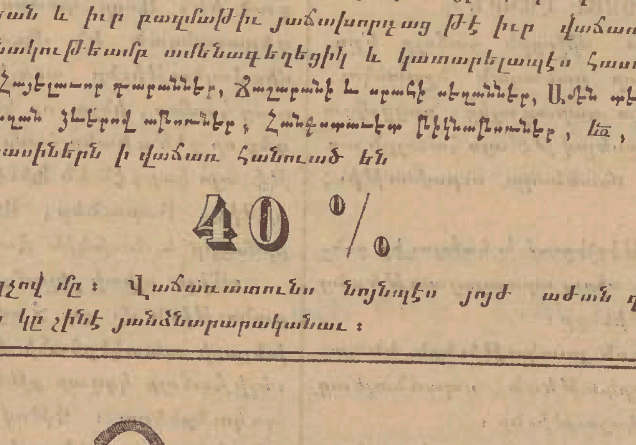

Ս. Մ. Մինասեան և Ընկերաց Ամերիկեան Վաճառատան մէջ կը ծախուին Ամերիկայի Երկրագործական գործիքներ։ Զանազան տեսակ Արօրներ, Մարգերն վար տալու գործիք, մեծ և փոքր։ Ցորեն մաղելու գործիք մեծ և փոքր, Գետին խոտ հարթող գործիք։ Զանազան գործիքներ բանեցնելու համար ձիով գալոց մեքենայ։ Պարտէզի գործիքներ։ Հրդեհի փոքր ջրհան և այլ զանազան Ամերիկայի ջրհաններ։ Այլ և այլ պտղոց ջուրերը հանելու գործիք։ Ձիերու և արջառոց կերը մանրելու աղօրիք, եայլն, եայլն։
Ամերիկեան Վաճառատունն ի Ղալաթիա Կոստանդնուպոլսոյ։

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԽԸՏԻՎԻՅԷ

ՈՒՂՂԱԿԻ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ՄԻՋԵՒ

ՏԱԳԱԼԻՅԷ շոգենաւն, նաւապետ ՊԷՐԷՅՐԱ պիտի մեկնի յառաջիկայ Զորեքշաբթի, Դեկտեմբեր 31, ժամը 4ին

Խըտիվիյէ Ընկերութեան շոգենաւք Կ. Պոլսէն կը մեկնին ամեն Զորեքշաբթի երեկոյները, Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր և Բիրէա հանդիպելով։

Աղեքսանդրիա կը հասնին Երկուշաբթի առաւօտները։ Ուղեւորութիւնք կը տեւէ չորս ու կէս օր։

Ուղեւորներու և ապրանաց համար դիմել Պոլիս, Կամուրջին քով, Վալիտէ-Սուլթան խան և կամ Ղալաթիոյ ճիւղը, Վոյվօտա փողոց, Եուսուֆ Իզզէտին խան։

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՔ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԵԱՆ

Առաջին կարգի սեղան։ Սենեկապաս կին մը յատկացուած է տիկնանց սրահին։ Միանգամայն իւրաքանչիւր շոգենաւի մէջ Եւրոպացի բժիշկ մը կը գտնուի։ Առաջին աստիճանի տոմսակք մինչեւ երեք ամիս ընդունելի են, դիւրութիւն ընծայելու համար անոնց որք իրենց ճանապարհորդութեան շրջանին մէջ շոգենաւէն հանդիպած ո՛ և է նաւահանգիստն ելնելով, օրերով ժամանակ անցնեն և յաջորդ շոգենաւով իրենց ճամբորդութիւնը շարունակել ուզեն։ Առնուազն երեք անգամէ բաղկացեալ ընտանեաց տոմսակաց վրայ % 10 զեղչ մը կը լինի։ Երթ ու դարձի տոմսակաց վրայ % 10 զեղչ մը կը լինի, ի բաց առեալ ճաշը։ Ընտանեաց համար այս զեղչն % 15 է։ Երթ ու դարձի տոմսակք մինչեւ վեց ամիս ընդունելի են, եթէ Ապրիլի սկիզբէն մինչեւ Յուլիսի սկիզբը գնուին, իսկ տարւոյն միւս ամիսներուն մէջ մինչեւ երեք ամիս ընդունելի են։

Ծանօթ. — Խըտիվիյէ ընկերութեան Կարմիր ծովու մէջ բանող շոգենաւներն՝ ամեն ուրբաթ Սուէզէն ելնելով, շաբաթը մէկ անգամ Եամպօ, Ճիտտէ և Սուաքիմ. և տասնհինգ օրն անգամ մը Մասսովա, Հօտէյտա և Ատէնի ծովածոցին մէջ, Թաճուրա, Զէյլա, Պէրպերա և Ատէնի նաւահանգիստները կը հանդիպին։

ԲԱԲԱՅԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրբուլ, Միջերկրական և Օտեսայի միջեւ կանոնաւորապէս բանող

ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Անուանք	Թօնոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Պըքս
Արարատ	2,500	Ռոճըրս
Արքատիա	2,500	Քրուիքշանք
Լաքոնիա	2,500	Ուէյքս
Մասէտոնիա	3,500	Մարշ
Րումելիա	2,800	Ֆօթըրգիլ

Րումելիա շոգենաւը ի մօտոյ Բոթիէն պիտի վերադառնայ և անմիջապէս Լիվըրբուլ պիտի ուղեւորի։

Այա-Սոֆիա շոգենաւը Լիվըրբուլէն աստ կ'սպասուի Նոյեմբեր 20ին։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք

ՖՐԷՏ ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք կանոնաւորապէս կը բանին Լիվըրբուլի և Արեւելից միջեւ.

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ալճէրիան	2500	Ֆաւոնեան	3700
Ալգասիան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անատոլեան	2500	Ֆլավեան	3700
Աթէնեան	2500	Իպէրիան	5500
Արապիան	3700	Իլիրիան	5500
Պալմիրեան	6000	Իտալեան	5500
Պուլկարեան	6000	Լէսպիան	2200
Քասթիլեան	800	Լիկուրեան	2500
Սայրէնեան	2000	Լիպեան	800
Տուրօ	700	Օբորթօ	700
Ըճիբշըն	3700	Բէրսիան	3800
Ֆապեան	3700	[illegible]	6800
Ֆալէրնիան	3700	Վիրճինեան	6800

Աբէնեան շոգենաւը, նաւապետ Ֆլէմինկ, ամսոյս 22ին Լիվըրբուլէն աստ կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ
ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միլլէթ խան, Ղալաթիա.

Նաւատէրք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվըրբուլ

Գործակալութիւնք
Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնթէն.
Ճիպրալդար, Պ. Գ. Քարվըր Եղբարք
Աղեքսանդրիա, Կ. Լ. Վահման և ընկ.
Մալդա, Ա. Քամիլլերի.
Շիրա, Ա. Մ. Մավրոկօրտադոյ.
Զմիւռնիա, Պ. Ուիդօլ և ընկ.

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրբուլ և Միջերկրականի միջեւ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Քանոբուս	4200	Օսայրիս	3000
Ֆէրօս	4000	Նէֆթիս	3000
Օսմանլի	4000	Բէրա	3000
Սեսոստրիս	3250	Ագլանթիք	1700
Թիպս	3250	Լոդիա	800
Մանֆալու	3250	Օլինտա	800
Մարիօթիս	3250	Սեսիլ	700

Մանֆալու) շոգենաւը, նաւապետ Թօմաս, ամսոյս 30ին աստ կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Վերոյիշեալ շոգենաւք չքեղապէս յարդարուած են ճամբորդներու համար

Դիմել առ Ժ. Թ. ՌՈՒԹԸԼ և ԸՆԿ.
Մէյտանճըգ փողոց, Պոլիս
Տնօրէնութիւն, Լիվըրբուլ
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվըրբուլ

Ն. ԲԱՔԻ ԷՆԷ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Մարսիլիայ և Բօթիէ միջեւ կանոնաւորապէս բանող

Պաթում, Սամսոն և Տրապիզոն երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Էօրոբէր որ դեկտեմբեր 20ին Մարսիլիայէն և 1885 յունուար 6ին երեկոյեան ժամ 4ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Բէռ, որ պիտի մեկնի դեկ. 30ին։

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւաբեռի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՕԹԷ ԲՐԳՈՒԼ
Մումհանէ փողոց, Թիւ 141

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ընդ մէջ Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ալպինօ	2,000	Լէանտրօ	4,500
Անճէլօ	3,000	Մարէնկօ	4,300
Արկօ	1,300	Մարստոն	2,500
Պասսանօ	3,500	Միլօ	2,000
Պօրտինօ	2,200	Նէրօ	2,000
Պրավօ	2,000	Օթէլլօ	5,000
Գէյրս	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալիբսօ	2,500	Օդրանդօ	4,500
Գամէօ	2,100	Օդդօ	2,000
Գալդօ	2,000	Բասիֆիք	1,200
Գօմօ	2,700	Բալէրմօ	3,200
Տիտօ	2,500	Բասդէր	1,700
Տօմինօ	1,800	Փիդօ	2,800
Տրաքօ	2,600	Րիալթօ	4,400
Էրատօ	2,600	Րինալտօ	3,200
Ֆալքօն	800	Րօլլօ	3,000
Ֆիռօ	1,700	Րօմանօ	5,500
Ֆլամինկօ	1,600	Րօմէօ	3,500
Կալիլէօ	5,500	Սալէրնօ	4,000
Կիդանօ	2,200	Սաֆֆօ	2,000
Կօդօ	1,800	Սիլվիօ	2,000
Կրօմօ	2,200	Սօրէնդօ	4,300
Հանկօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլսըն	3,000
Հիտալկօ	3,000	Թիկէր	1,300
Հիւմպէրդ	1,200	Թօլէտօ	2,800
Ճիռօ	2,300	Քամտօ	3,600
Քէլլօ	2,000	Եէտտօ	3,600
Քօզմօ	2,200	Զէպրա	1,000
Լէօ	2,000	Զէրօ	140

Սօրէնդօ շոգենաւը, նաւապետ Մաճի, Անգլիայէն աստ եկաւ ընդհանուր վաճառքով և իւր բեռն պարպելէ յետոյ Օտէսա պիտի ուղեւորի։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ
ՖՐԷՏԷՐԻՔ ՀԻԼՏ
Գործակալ
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան Ղալաթիա

ՔՈՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք ամիսը երկու անգամ կը բանին Լիվըրբուլի և Միջերկրականի միջեւ.

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Օրանիա	7,000	Մալթա	3,000
Ադլաս	3,000	Մորոքքօ	2,500
Ալէբբօ	3,000	Նանթ	2,500
Պոդնիա	4,600	Բավոնիա	5,000
Պաթավիա	3,800	Բարթիա	3,200
Պալդէք	2,500	Բալմիրա	3,000
Պրիթիշ Քուին	1,200	Սերվիա	7,300
Սեֆալոնիա	5,000	Սկիթիա	4,600
Քադալոնիա	4,700	Սարակօսա	3,000
Շերպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Տեմերարա	2,500	Սիտոն	3,000
Կալլիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քետար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթոն	3,000		

Թարիֆա շոգենաւը, նաւապետ Մարթին, Լիվըրբուլէն աստ հասաւ ընդհանուր վաճառքով և ի մօտոյ Նորէն Լիվըրբուլ պիտի ուղեւորի։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՕԼԻ
Գործակալք
Թիւ 1 Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան Ղալաթիա

Արտօնեալ տէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ